

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
UKRAJNA OKTATÁSI ÉS TUDOMÁNYOS MINISZTERIUMA**

**Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola**

АРХИВОЗНАВСТВО/LEVÉLTÁRTAN
(назва навчальної дисципліни / a tantárgy neve)

**ПРОГРАМА
обов'язкової навчальної дисципліни**

**Normatív tantárgy
PROGRAMJA**

**підготовки бакалаврів/магістрів
alapképzés/mesterképzés**

напряму/спеціальність

**6.020302 „Педагогіка і методика середньої освіти. Історія
(шифр і назва напрямку, спеціальності / szak kódja és neve)
014 Середня освіта
szak**

Розробники програми / A program kidolgozói Dr. Csatóry György
Чотарі Ю.Ю. к.і.н. доцент каф.

Затверджено на засіданні кафедри Історії і суспільних дисциплін
Протокол № __1__ від „28” __серпня__ 2017__року
Jóváhagyva a Történelem és Társadalomtudományi Tanszék ülésén
2017. augusztus 28-án, jegyzőkönyv száma: __1__

Завідувач кафедри / Tanszékvezető

_____ (підпис / aláírás)

_____ (прізвище та ініціали / név)

ВСТУП / BEVEZETÉS

Програма вивчення навчальної дисципліни “ **Архівознавство/Levéltártan** ”

складена відповідно до навчального плану підготовки бакалаврів/магістрів напряму
(спеціальності) “Середня освіта. Історія”

„Архівознавство/Levéltártan”

tantárgy programja a történelem szak alapképzés/mesterképzés tantervének megfelelően lett kidolgozva.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є / A tantárgy oktatásának tárgya:

Міждисциплінарні зв'язки / Tantárgyi kapcsolatok:

—Документаційне забезпечення діяльності установи (за фаховим спрямуванням)» є визначальною дисципліною при підготовці бакалаврів напрямку «Культура» - фахів «Документознавство та інформаційна діяльність» та «Інтелектуальна власність та документознавство». Їй передують вивчення дисципліни «Документознавство», «Документні комунікації», «Архівознавство», «Управлінське документознавство».

Архівознавство пов'язано з наступними дисциплінами: "Документознавство", "Діловодство", "Документно-інформаційні комунікації".

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів / A tantárgy programja a következő tartalmi modulokból áll:

I. modul. Становлення архівної справи в Україні та в Карпатському басейні./A levéltári rendszer kialakulása és működése Ukrajnában és a Kárpát-medencében.

II. modul. Організація роботи архівної установи в сучасній Україні і Угорщини./ A levéltári munka szervezése Ukrajnában és Magyarországon.

III. modul. Архівне справо на території Закарпаття./ Levéltárügy Kárpátalján.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни / A tantárgy céljai és feladatai

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни / A tantárgy célja:

Сформувати розуміння студентами особливостей архівознавства, як однієї з історичних дисциплін, її детермінованості з природничими науками. Сформувати чіткі теоретичні уявлення стосовно виникнення, еволюції та предмету архівознавчих знань. Прищепити студентам вміння використовувати знання у галузі архівознавства при проведенні наукової та викладацької роботи.

1.2. Основне завдання вивчення дисципліни / A tantárgy fő feladata:

Розкрити особливості та передумови виникнення архівознавчих знань в Україні та Угорщини. — Розкрити специфіку науки архівознавство у системі прикладних історичних дисциплін. — Простежити еволюцію архівознавчих студій протягом досліджуваного періоду. — Визначити роль архівознавства у відтворенні історичного минулого. — Навчити студентів методиці проведення архівознавчого дослідження.

1.3. Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні / Az oktatási programnak megfelelően a hallgatónak:

znanu / tudnia kell:

— методи, принципи класифікації та аналізу архівних джерел; — основні архівні масиви в Україні та за її межами, які можуть бути використані при проведенні досліджень історії України; — вітчизняний та світовий здобуток у галузі архівознавства;

vmítmu / képesnek kell lennie:

— характеризувати основні етапи розвитку українського архівознавства; — використовувати здобуті знання при проведенні експертизи наукової, історико-культурної та практичної цінності документів ; — використовувати основні технологічні засади зберігання різних видів документів.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться __90_ години/ __3__ кредитів ECTS.

A tárgy oktatására __90__ óra / __3__ kredit (ECTS) áll rendelkezésre.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни / A tantárgy összetevői**АРХИВОЗНАВСТВО/LEVÉLTÁRTAN**

Модуль 1.
1. Історія архівної справи в Україні. /A levéltárügy története Ukrajnában.
2. Архівні установи в Україні кінець XIX – початку XX ст. /Levéltárak a XIX. sz. elején és a XX sz. végén Ukrajnában.
3. Архіви та архівна справа в Україні 1917–2000 pp. /Levéltárügy Ukrajnában 1917-2000 között.
4. Архівна система та мережа архівних установ. /Levéltári rendszer és hálózat Ukrajnában.
5. НАФ України, його структура та правові засади. /NLF Ukrajnában, strukturája és jogi alapjai.
6. Зарубіжні архіви та зарубіжна архівна україніка. /Ukrán határontúli levéltárak és iratgyűjtemények.
Модуль 2.
1. Організація роботи архівів. /A levéltári munka szervezése.
2. Класифікація архівних документів. /A levéltári iratok osztályozása.
3. Експертиза цінності документів та комплектування державних архівів. /Selejtezés és a levéltárak gyorsítása és rendezése.
4. Комплектування архівних фондів. /A levéltári fondok (gyűjtemények) rendezése.
5. Архівне описування та обліково-пошукові засоби архівів. /Levéltári iratleírás, nyilvántartási-kutatási eszközök.
6. Забезпечення збереженості документів. /Az iratok állagának megőrzése.
7. Інформатизація та використання електронних ресурсів в архівній справі. /Digitalizálás és a számítógépes lehetőségek felhasználása a levéltárakban.
8. Використання архівних документів. /A levéltári iratok felhasználása.
Модуль 3.
1. Початок архівної справи на Закарпатті. A levéltárszervezés kezdetei a mai Kárpátalja területén.
2. Реорганізація архівної справи на Закарпатті під час Чехословаччини. A levéltárak átszervezése Podkarpatszka Ruszban.
3. Архівна справа в Радянському Союзі. A szovjet levéltárügy Kárpátalján.
4. Визначні архівісти краю. Jeles levéltárosok.
5. Науково-дослідна та методична робота архівних установ. Tudományos-kutató és módszertani munka a levéltárban.
6. Архівна справа в незалежній Україні 1991-2013 pp. Levéltárügy a független Ukrajnában.

Кötelező irodalom/Обовязкова література

1. Man, John: Az írás története. General Press Kiadó, 2000.
2. Barbier, Frederic: A modern Európa születése. Kossuth Kiadó, 2006.
3. Delehan-Kutassy: A Kárpátaljai Területi Állami Levéltár Beregszászi Osztályának magyar rovenenciájú fondjai és leírási egységei 1919-ig és 1938–1945 között.
4. Körmendy Lajos (szerk.): Levéltári kézikönyv. Osiris Kiadó, Bp. 2009.
5. A levéltártörténettel kapcsolatos törvények szövegei teljes egészükben a www.1000ev.hu honlapról származnak.
6. Mészáros Márta, Ónodi Márta, Kőfalvi Tamás: Közgyűjteményi ismeretek Nemzeti Tankönyvkiadó, 2007.
7. Калакура Я. С. (ред.). Архівознавство. Підручник для студентів вищих навчальних закладів України. -К., 1998. –316 с.
8. Levéltárismeret. Egyetemi jegyzet. Szerk: Bihari Csaba. Ungvár 2015.

Рекомендована література / Ajánlott irodalom

1. Ember Győző: Levéltári terminológiai lexikon. Bp., 1982.
2. Barbier, Frederic: A modern Európa születése. Kossuth Kiadó, 2006.
3. Bogdán István :A magyarországi papíripar története.1900-ig. Bp., Akadémiai Kiadó, 1963.
4. Dálnoki Miklósné -Szalay Zoltán : A műtárgykárosító ízeltlábúak elleni védekezés. Bp., 1980. (A Magyar Képzőművészeti Főiskola Restaurátor és Konzervátorképző Intézet jegyzetei.
5. Delehan-Kutassy: A Kárpátaljai Területi Állami Levéltár Beregszászi Osztályának magyar provenienciájú fondjai és leírási egységei 1919-ig és 1938–1945 között.
6. Járó Márta : Klimatizáció, világítás és raktározás a múzeumokban. Bp., 1991.
7. Körmendy Lajos (szerk.): Levéltári kézikönyv. Osiris Kiadó, Bp. 2009.
8. Levéltári mikrofilmzés. Módszertani ajánlás. MOL Bp. 2000.
9. Man, John: Az írás története. General Press Kiadó, 2000.
10. Mészáros Márta, Ónodi Márta, Kőfalvi Tamás: Közgyűjteményi ismeretek Nemzeti Tankönyvkiadó, 2007.
11. Várkonyi Nándor: Az írás és a könyv története. Széphalom Könyvműhely 2001.
12. Актуальні проблеми розвитку архівної справи в Україні: Доповіді та повідомлення наукової конференції 15-16 березня 1995 р. / Упор. .П.Прись. –К., 1996. 208 с.
13. Архів ЦК Компартії України // Архіви України. –1991. –№ 3. –С. 47-51.
14. Архівна та бібліотечна справа в Україні доби визвольних змагань (1917-1921 рр.): Збірник наукових праць / Ред. кол. В.С.Лозицький та ін. –К., 1998. –276 с.
15. Мітюков О.Г. З історії архівів в Україні (від найдавніших часів до початку ХХ ст.. // Архіви України. – 1991. - № 2. – С. 29 – 40.
16. Момрик М. Українські архівні збірки при Національному архіві Канади // Архіви України. – 1995. - № 1-3. – С. 79 – 87.
17. Національна архівна інформаційна система “Архівна та рукописна Україніка” і комп’ютеризація архівної справи в Україні. Випуск 1. Інформатизація архівної справи в Україні: сучасний стан та перспективи. Збірник наукових праць.- К., 1996. – 308 с.
18. Нова установа архівної системи // Архіви України. – 1994. - № 1 – 6. – С. 14 –
19. Кеннеді Грімстед П. За участю Боряка Г. Доля скарбів української культури під час Другої світової війни: винищення архівів, бібліотек, музеїв. – К., 1991. – 107 с.
20. Кисельов І.М. Про автоматизовану інформаційну систему архіву // Студії з архівної справи та документознавства: Т. 2 – К., 1997. – С. 29 – 33.
21. Пиріг Р.Я. Архівне будівництво в Україні: проблеми наукового забезпечення// Актуальні проблеми розвитку архівної справи в Україні. Доповіді та повідомлення наукової конференції 15 – 16 березня 1995 року/ Упор. Т.П. Прись – К., 1996. – С. 92 – 96.

22. Пиріг Р.Я. Документальна спадщина Компартії України: проблеми інтеграції в систему державної архівної служби // Константи: Альманах соціальних досліджень. – 1996. - № 2 (5). – С. 5 – 10.
23. Levéltárismeret. Egyetemi jegyzet. Szerk: Bihari Csaba. Ungvár 2015.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання / Az ismeretek ellenőrzésének formája:

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі заліку. Передбачено рубіжні етапи контролю у формі усного опитування, перевірки конспектів, рефератів, якості виконання завдань самостійної роботи студентів, тестування.

5. Засоби діагностики успішності навчання / Az ismeretek ellenőrzésének módszerei:

1. Тестування
2. Усне опитування
3. Письмове опитування, написання ессе

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
UKRAJNA OKTATÁSI ÉS TUDOMÁNYOS MINISZTERIUMA

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Кафедра історії та суспільних наук
/ Történelem- és Társadalomtudományi Tanszék

“ЗАТВЕРДЖУЮ / JÓVÁHAGYOM”

Проректор з навчальної роботи
Oktatási rektorhelyettes

“28” серпня 2017р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
TANTÁRGYI PROGRAM

Архівознавство / Levéltártan
(назва навчальної дисципліни / a tantárgy neve)

напря́м підготовки/спеціальність / szak 6.020302 Történelem
014 Середня освіта
спеціалізація / szakosodás

Розробники програми / A program kidolgozói dr.Csatáry György PhD., docens
Чотарі Ю.Ю. к.і.н. доцент каф.

Затверджено на засіданні кафедри Історії і суспільних дисциплін
Протокол №   1   від „ 28 ”   серпня   2017   року
Jóváhagyva a Történelem és Társadalomtudományi Tanszék ülésén
2017. augusztus 28-án, jegyzőkönyv száma: 1

Завідувач кафедри / Tanszékvezető _____
(підпис / aláírás) (прізвище та ініціали / név)

1. Опис навчальної дисципліни / A tantárgy leírása

Найменування показників / A jellemzők megnevezése	Галузь знань, напря́м підготовки, рівень освіти / Képzési ág, szak, képzési szint	Характеристика навчальної дисципліни / A tantárgy jellemzői	
		денна форма навчання /	заочна форма навчання /

		nappali tagozat	levelező tagozat
Кількість кредитів / Kreditszám 3	Галузь знань / Képzési ág 0203 Humán tudományok	<u>Обов'язкова / Kötelező</u> <u>Вибіркова / Választható</u>	
Модулів / Modulok 3 Змістових модулів / Tartalmi modulok 3	Напрямок підготовки /спеціальність / Szak 6.020302 Történelem	Курс / Évfolyam:	
Загальна кількість годин / Összóraszám – 90		I	
		Семестр / Félév	
		II	
		Лекції / Előadások	
		10 год.	6 год.
		Практичні, семінарські / Gyakorlati, szemináriumi	
		20 год./óra	__ год./óra
		Лабораторні / Laboratóriumi	
		__ год./óra	__ год./óra
		Самостійна робота / Önálló munka	
		60 год./óra	84 год./óra
		Вид контролю / Ellenőrzés formája: vizsga	
Тижневих годин для денної форми навчання / Heti óraszám nappali tagozaton: аудиторних / kontakt – 1 самостійної роботи / önálló munka – 1	Рівень освіти / Képzési szint бакалавр alapképzés BSC		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни / A tantárgy célja és feladata

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни / A tantárgy célja:

Надати майбутнім фахівцям-історикам систему знань з історії розвитку архівної справи, формування Національного архівного фонду, структури архівної системи України, організації діяльності державних архівних установ, основних принципів комплектування, науково-технічної обробки, обліку, зберігання і використання документних інформаційних ресурсів архівів, розкрити сучасні тенденції розвитку української архівістики.

1.2. Основне завдання вивчення дисципліни / A tantárgy fő feladata:

- методичні: Створення науково-методичного підґрунтя для ефективного використання документальних ресурсів архівних установ у пошуковій роботі фахівця-історика, вироблення аналітичних підходів для розуміння явищ і процесів архівного будівництва в контексті сучасної парадигми архівознавства.
- пізнавальні: Ознайомлення студентів з особливостями формування та функціонування Національного архівного фонду та архівної системи України, розкриття теоретичних і практичних засад діяльності сучасних архівістів.
- практичні: Формування критичного і самостійного наукового мислення у студентів-істориків, необхідних практичних вмій і навичок майбутнього фахівця, професійної готовності до вирішення конкретних евристичних завдань пошукової діяльності в галузі історичної науки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен / A tantárgy teljesítése által a hallgatónak

znani / tudnia kell:

— методи, принципи класифікації та аналізу архівних джерел; — основні архівні масиви в Україні та за її межами, які можуть бути використані при проведенні досліджень історії України; — вітчизняний та світовий здобуток у галузі архівознавства;

vmítu / képesnek kell lennie:

— характеризувати основні етапи розвитку українського архівознавства; — використовувати здобуті знання при проведенні експертизи наукової, історико-культурної та практичної цінності документів ; — використовувати основні технологічні засади зберігання різних видів документів.

3. Програма та структура навчальної дисципліни / A tantárgy programja és felépítése

Назви модулів і тем / A modulok és témák címe	Кількість годин / Óraszám									
	денна форма / nappali tagozat					заочна форма / levelező tagozat				
	усього / összesen	у тому числі / ebből				усього / összesen	у тому числі / ebből			
		л / e	п / gy	лаб / lab	с.р. / ö.m.		л / e	п / gy	лаб / lab	с.р. / ö.m.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Модуль 1 / 1. modul										
СТАНОВЛЕННЯ АРХІВНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ ТА В КАРПАТСЬКОМУ БАСЕЙНІ.										
Модуль 1.										
1. Історія архівної справи в Україні. A levéltárügy története Ukrajnában.	5	1	2		2	6	1			5
2. Архівні установи в Україні кінець XIX – початку XX ст. Levéltárak a XIX. sz. elején és a XX sz. végén Ukrajnában.	4	1	1		2	4	1			3
3. Архіви та архівна справа в Україні 1917–2000 pp. Levéltárügy Ukrajnában 1917-2000 között.	4	1	1		2	3				3
4. Архівна система та мережа архівних установ. Levéltári rendszer és hálózat Ukrajnában.	4	1	1		2	3				3
5. НАФ України, його структура та правові засади. NLF Ukrajnában, strukturája és jogi alapjai.	7	1	1		5	3				3
6. Зарубіжні архіви та зарубіжна архівна україніка. Ukrán határontúli levéltárak és iratgyűjtemények.	6		1		5	3				3
Усього годин / Összesen	30	5	7		18	22	2			20
Модуль 2 / 2. modul										
ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ АРХІВНОЇ УСТАНОВИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ І УГОРЩИНИ										

Модуль 2.									
1. Організація роботи архівів. A levéltári munka szervezése.	3	1			2	3	1		2
2. Класифікація архівних документів. A levéltári iratok osztályozása.	4	1	1		2	2			2
3. Експертиза цінності документів та комплектування державних архівів. Selejtezés és a levéltárak gyarapítása és rendezése.	6		1		4	2			2
4. Комплектування архівних фондів. A levéltári fondok (gyűjtemények) rendezése.	4	1	1		2	2			2
5. Архівне описування та обліково-пошукові засоби архівів. Levéltári iratleírás, nyilvántartási-kutatási eszközök.	4		1		3	4			4
6. Забезпечення збереженості документів. Az iratok állagának megőrzése.	3		1		2	2			2
7. Інформатизація та використання електронних ресурсів в архівній справі. Digitalizálás és a számítógépes lehetőségek felhasználása a levéltárakban.	3		1		2	2			2
8. Використання архівних документів. A levéltári iratok felhasználása.	3		1		2	4			4
Усього годин / Összesen	30	3	7		20	21	1		20
Модуль 3 / 3. modul									
АРХІВНЕ СПРАВО НА ТЕРРИТОРІЇ ЗАКАРПАТТЯ.									
1. Початок архівної справи	4	1	1		2	3	1		2

на Закарпатті. А levéltárszervezés kezdetei a mai Kárpátalja területén.									
2. Реорганізація архівної справи на Закарпат ті під час Чехослов аччині. А levéltárak átszervezé se Podkarpa tszka Ruszban.	5		1		4	2			2
3. Архівна справа в Радянськ ому Союзі. А szovjet levéltárüg y Kárpátalj án.	5		1		4	3			3
4. Визначні архівісти краю. Jeles levéltárosok.	6	1	1		4	3			3
5. Науково-дослідна та методична робота архівних установ. Tudományos-kutató és módszertani munka a levéltárban.	5		1		4	2			2
6. Архівна справа в незалежній Україні 1991- 2013 pp. Levéltárügy a független Ukrajnában.	3		1		4	2			2
Усього годин / Összese n	30	2	6		22	15	1		14

4. Теми семінарських занять / A szemináriumi foglalkozások témája

№	Назва теми / A téma címe	Кількість годин / Óraszám 20
1	Історія архівної справи в Україні./ A levéltárügy története Ukrajnában.	2
2	Архівні установи в Україні кінець XIX – початку XX ст. /Levéltárak a XIX. sz. elején és a XX sz. végén Ukrajnában.	1
3	Архіви та архівна справа в Україні 1917–2000 pp. /Levéltárügy Ukrajnában 1917-2000 között.	1
4	Архівна система та мережа архівних установ. /Levéltári rendszer és hálózat Ukrajnában.	1
5	НАФ України, його структура та правові засади. /NLF Ukrajnában, strukturája és jogi alapjai.	1
6	Зарубіжні архіви та зарубіжна архівна україніка. /Ukrán határontúli levéltárak és iratgyűjtemények.	1
7	Класифікація архівних документів. /A levéltári	1

iratok oöszttályozása.		
8	Експертиза цінності документів та комплектування державних архівів. /Selejtezés és a levéltárak gyarspítása és rendezése.	1
9	Комплектування архівних фондів. / A levéltári fondok (gyűjtemények) rendezése.	1
10	Архівне описування та обліково-пошукові засоби архівів. /Leváltári iratleírás, nyilvántartási-kutatási eszközök.	1
11	Забезпечення збереженості документів. /Az iratok állagának megörzése.	1
12	Інформатизація та використання електронних ресурсів в архівній справі. /Digitalizálás és a számítógépes lehetöések felhasználása a levéltárakban.	1
13	Використання архівних документів та архівна евристика. /A levéltári iratok felhasználása.	1
14	Початок архівної справи на Закарпатті. /A leváltárszervezés kezdetei a mai Kárpátalja területén.	
15	Реорганізація архівної справи на Закарпатті під час Чехословаччини. /A levéltárak átszervezése Podkarpatszka Ruszban.	1
16	Архівна справа в Радянському Союзі. /A szovjet levéltárügy Kárpátalján.	1
17	Визначні архівісти краю. / Jeles levéltárosok.	1
18	Науково-дослідна та методична робота архівних установ. /Tudományos-kutató és módszertani munka a levéltárban.	1
19	Архівна справа в незалежній Україні 1991-2013 pp. /Levéltárügy a független Ukrajnában.	1
	Усього годин / Összesen	20

5. Теми практичних занять / A gyakorlati foglalkozások címe

№	Назва теми/ A téma címe	Кількість годин / Óraszám
	Усього годин / Összesen	

6. Теми лабораторних занять / A laboratóriumi foglalkozások témája

№	Назва теми/ A téma címe	Кількість годин / Óraszám
1		

7. Самостійна робота / Önálló munka

№	Назва теми/ A téma címe	Кількість годин / Óraszám: 60
1.	Історія архівної справи в Україні. /A levéltárügy története	4

	Україніában.	
2.	Архівні установи в Україні кінці XIX – початку XX ст./ Levélárak a XIX. sz. elején és a XX sz. végén Ukrajnában.	2
3.	Архіви та архівна справа в Україні 1917–2000 рр. /Levélárügy Ukrajnában 1917-2000 között.	2
4.	Архівна система та мережа архівних установ. /Levélári rendszer és hálózat Ukrajnában.	2
5.	НАФ України, його структура та правові засади. /NLF Ukrajnában, strukturája és jogi alapjai.	5
6.	Зарубіжні архіви та зарубіжна архівна україніка. /Ukrán határon túli levélárak és iratgyűjtemények.	5
7.	Організація роботи архівів. /A levélári munka szervezése.	2
8	Класифікація архівних документів./ A levélári iratok ösztályozása.	2
9.	Експертиза цінності документів та комплектування державних архівів. /Selejtezés és a levélárak iratanyagának gyarapítása és rendezése.	4
10.	Комплектування архівних фондів. /A levélári fondok (gyűjtemények) rendezése.	2
11.	Архівне описування та обліково-пошукові засоби архівів. /Levélári iratleírás, nyilvántartási-kutatási eszközök.	4
12.	Забезпечення збереженості документів. /Az iratok állagának megőrzése.	2
13	Інформатизація та використання електронних ресурсів в архівній справі. /Digitalizálás és a számítógépes lehetőségek felhasználása a levélárakban.	2
14	Використання архівних документів та архівна евристика./ A levélári iratok felhasználása.	2
15.	Початок архівної справи на Закарпатті. /A levélárszervezés kezdetei a mai Kárpátalja területén.	2
16.	Реорганізація архівної справи на Закарпатті під час Чехословаччини. /A levélárak átszervezése Podkarpatszka Ruszban.	4
17.	Архівна справа в Радянському Союзі.	4
18	Визначні архівісти краю./Jeles levélárosok.	4
19.	Науково-дослідна та методична робота архівних установ. /Tudományos-kutató és módszertani munka a levélárban.	4
20.	Архівна справа в незалежній Україні 1991-2013 рр. /Levélárügy a független Ukrajnában.	2
	Усього годин / Összesen	60

8. Методи навчання / Oktatási módszerek

Застосовані методи при викладанні дисципліни. /A tárgy oktatása során alkalmazott módszerek.

Аудіо-візуальні методи (використання Інтернету)

—Читання лекцій

—Проведення семінарських занять

—Використання сучасних ТЗН (відео, DVD, MP3 тощо)

9. Методи контролю / Az ellenőrzés formái

1. Тестування.

2. Контрольна робота.

2. Проведення індивідуальних занять

3. Написання рефератів.
4. Усне опитування.
5. Письмове опитування – написання есе.

10. Розподіл балів, які отримують студенти / A hallgatók által szerezhető pontok eloszlása

Приклад для екзамену / Példa vizsgára

Поточне тестування та самостійна робота / Teszt és önálló munka														Сума / Összesen
Змістовий модуль №1 / 1. tartalmi modul						Змістовий модуль № 2 / 2. tartalmi modul								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	100
5	5	5	5	5	5	10	5	10	5	5	10	5	10	
Змістовий модуль № 3 / 3. tartalmi modul														
T1		T2		T3		T4		T5		T6				
5		5		5		5		5		5				

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів / a tartalmi modulok témái

Приклад для заліку / Példa beszámolóra

Поточне тестування та самостійна робота / Teszt és önálló munka										Сума / Összesen
Змістовий модуль №1 / 1. tartalmi modul					Змістовий модуль № 2 / 2. tartalmi modul					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		100

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів / a tartalmi modulok témái

Приклад за виконання курсового проекту (роботи) / Példa évfolyammunkára

Змістова частина / Tartalmi rész	Ілюстрації, додатки / Ábrák, függelékek	Захист роботи / A munka megvédése	Сума / Összesen
до 50 -ig	до 20 - ig	до 30 - ig	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS / Osztályozási skála: nemzeti és ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності / Tanulmányi összpontszám	Оцінка ECTS / ECTS osztályzat	Оцінка за національною шкалою / Osztályzat a nemzeti skála szerint	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики / vizsga, évfolyammunka és gyakorlat esetén	для заліку / beszámoló esetén
90 – 100	A	відмінно / jeles	зараховано / megfelelt
82-89	B	добре / jó	

74-81	C		
64-73	D	задовільно / elégséges	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання / elégtelen a pótvizsga lehetőségével	не зараховано з можливістю повторного складання / nem felelt meg, a pótbeszámoló lehetőségével
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни / elégtelen, a tárgy újrafelvételének kötelezettségével	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни / nem felelt meg, a tárgy újrafelvételének kötelezettségével

11. Методичне забезпечення / Módszertani ellátottság

1. Підручники українською та угорською мовами
2. Наукова література українською та угорською мовами
3. Науково-практичні журнали з методики викладання краєзнавства та історії

12. Рекомендована література / Ajánlott szakirodalom Базова / Alapművek

1. A levéltártörténettel kapcsolatos törvények szövegei teljes egészükben a www.1000ev.huhonlapról származnak.
2. Barbier, Frederic: A modern Európa születése. Kossuth Kiadó, 2006.
3. Delehan-Kutassy: A Kárpátaljai Területi Állami Levéltár Beregszászi Osztályának magyar provenienciájú fondjai és leírási egységei 1919-ig és 1938–1945 között.
4. Körmendy Lajos (szerk.): Levéltári kézikönyv. Osiris Kiadó, Bp. 2009.
5. Man, John: Az írás története. General Press Kiadó, 2000.
6. Mészáros Márta, Ónodi Márta, Kőfalvi Tamás: Közgyűjteményi ismeretek Nemzeti Tankönyvkiadó, 2007.
7. Калакура Я. С. (ред.). Архівознавство. Підручник для студентів вищих навчальних закладів України. -К., 1998. –316 с.
8. Levéltárismeret. Egyetemi jegyzet. Szerk: Bihari Csaba. Ungvár 2015.

Допоміжна / Kiegészítő olvasmányok

1. Ember Győző: Levéltári terminológiai lexikon. Bp., 1982.
2. Barbier, Frederic: A modern Európa születése. Kossuth Kiadó, 2006.
3. Bogdán István :A magyarországi papíripar története.1900-ig.Bp.,Akadémiai Kiadó,1963.
4. Dálnoki Miklósné -Szalay Zoltán : A műtárgykárosító ízeltlábúak elleni védekezés. Bp., 1980. (A Magyar Képzőművészeti Főiskola Restaurátor és Konzervátorképző Intézet jegyzetei.
5. Delehan-Kutassy: A Kárpátaljai Területi Állami Levéltár Beregszászi Osztályának magyar provenienciájú fondjai és leírási egységei 1919-ig és 1938–1945 között.
6. Járó Márta : Klimatizáció, világítás és raktározás a múzeumokban. Bp., 1991.
7. Körmendy Lajos (szerk.): Levéltári kézikönyv. Osiris Kiadó, Bp. 2009.
8. Levéltári mikrofilmzés. Módszertani ajánlás. MOL Bp. 2000.
9. Man, John: Az írás története. General Press Kiadó, 2000.
10. Mészáros Márta, Ónodi Márta, Kőfalvi Tamás: Közgyűjteményi ismeretek Nemzeti Tankönyvkiadó, 2007.

11. Várkonyi Nándor: Az írás és a könyv története. Széphalom Könyvműhely 2001.
12. Актуальні проблеми розвитку архівної справи в Україні: Доповіді та повідомлення наукової конференції 15-16 березня 1995 р. / Упор. П.Прись. –К., 1996. 208 с.
13. Архів ЦК Компартії України // Архіви України. –1991. –№ 3. –С. 47-51.
14. Архівна та бібліотечна справа в Україні доби визвольних змагань (1917-1921 рр.): Збірник наукових праць / Ред. кол. В.С.Лозицький та ін. –К., 1998. –276 с.
15. Мітюков О.Г. З історії архівів в Україні (від найдавніших часів до початку ХХ ст.. // Архіви України. – 1991. - № 2. – С. 29 – 40.
16. Момрик М. Українські архівні збірки при Національному архіві Канади // Архіви України. – 1995. - № 1-3. – С. 79 – 87.
17. Національна архівна інформаційна система “Архівна та рукописна Україніка” і комп’ютеризація архівної справи в Україні. Випуск 1. Інформатизація архівної справи в Україні: сучасний стан та перспективи. Збірник наукових праць.- К., 1996. – 308 с.
18. Нова установа архівної системи // Архіви України. – 1994. - № 1 – 6. – С. 14 –
19. Кеннеді Грімстед П. За участю Боряка Г. Доля скарбів української культури під час Другої світової війни: винищення архівів, бібліотек, музеїв. – К., 1991. – 107 с.
20. Кисельов І.М. Про автоматизовану інформаційну систему архіву // Студії з архівної справи та документознавства: Т. 2 – К., 1997. – С. 29 – 33.
21. Пиріг Р.Я. Архівне будівництво в Україні: проблеми наукового забезпечення// Актуальні проблеми розвитку архівної справи в Україні. Доповіді та повідомлення наукової конференції 15 – 16 березня 1995 року/ Упор. Т.П. Прись – К., 1996. – С. 92 – 96.
22. Пиріг Р.Я. Документальна спадщина Компартії України: проблеми інтеграції в систему державної архівної служби // Константи: Альманах соціальних досліджень. – 1996. - № 2 (5). – С. 5 – 10.
23. Levéltárismeret. Egyetemi jegyzet. Szerk: Bihari Csaba. Ungvár 2015.

13. Інформаційні ресурси / Internetes, elektronikus források

Сайт Укрдержархіву: www.ukrarchives.gov.ua

1. Відеозаписи з раєзнавства та з доп. іст. дисциплін.
2. Електронні книги, матеріали з інтернету.
3. Журнали історичні: Укр. Іст. Журнал, Архіви України.
4. Сазадок, Ахівний Вісник, Рубікон і інші – угорською мовою.
5. Levéltári Szemle: http://library.hungaricana.hu/hu/collection/mltk_leveltari_szemle/
6. Hungaricana közgyűjteményi portál: <http://hungaricana.hu/hu/>
7. Magyar Nemzeti Levéltár: <http://mnl.gov.hu/>
8. Az Arcanum által digitalizált anyagok elérhetősége a www.tankonyvtar.hu oldalon:
9. <http://www.tankonyvtar.hu/hu/bongesz/foolyoiratok/arcanum>
10. Magyar Evangélikus Digitális Tár <http://medit.lutheran.hu/>
11. Arcanum Digitális Tudománytár: <http://adtplus.arcanum.hu/hu/>
12. A KTÁL honlapja: <http://dazo.gov.ua/>
13. A Kárpátaljai Református Egyházkerület Levéltára és Múzeuma: http://refua.tirek.hu/lap/kremuzeumaleveltara/cikk/mutat/akremuzeumanakesleveltara_naktortene/

Додаток 1 / 1. számú melléklet

Методичні вказівки до практичних (семінарських) робіт з дисципліни / Módszertani útmutató a gyakorlati (szemináriumi) munkához

Архівознавство/Levéltártan

Tantárgyból

Téma: 1

Історія архівної справи в Україні./ A levéltárügy története Ukrajnában.

1. [Історія](#) розвитку архівної справи в Київській Русі.
2. [Розвиток](#) архівної справи в епоху Російського централізованого держави.
3. Архівна діяльність у XIX ст.
4. Архівна діяльність на початку XX ст.
5. Архівне будівництво в Україні за часів радянської влади. (рр.).
6. Централізація управління архівною справою. Розвиток національної архівної справи в незалежній Україні в 90- рр.. XX ст.

[Література:](#)

1. Алексеева Е. В. Архівознавство: М.: Видавничий центр «Академія», 2004.
2. Палеха Ю. [Управлінське Документування](#): Навч. посібник: У 2 ч. ч. 1. К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2003.
3. І. Матяш. Вивчення історії архівної справи в [Україні](#) (20-30 рр.) [Історія України](#) № 13. 2000.
4. Крайская З.В., Челліні Е.В. Архівознавство. М.: 1999.
5. І. Матяш Вивчення історії архівної справи в Україні (20-30 рр.) [Історія України](#) № 14. 2000.
6. Архівознавство: Метод. рекомендації / Чернівецький держ. ун-т ім. Ю.Федьковича / Наталія Юрїївна Ротар (уклад.). — Чернівці, 1998.
7. Архівознавство: підручник / Г.В. Боряк, Л.А. Дубровіна та ін.; Ред.: Ярослав Калакура, Ірина Матяш ; Держ. комітет архівів України, Укр. наук.-дослід. ін-т архівної справи та документознавства. - 2-е вид., виправл. і доп. - К. : Видавничий дім "КМ Академія", 2002. - 354
8. Калакура Я. С., Боряк Г. С., Дубровіна Л. А., Климова К. І., Ляхоцький В. П. Архівознавство: Підручник для студ. іст. фак. вузів — К., 1998.
9. Крайская З. Архивоведение: Учебник для сред. спец. учеб. заведений. — М. : Норма, 1996.
10. Ляхоцький В. На рубежі тисячоліть: здобутки та перспективи українського архівознавства // Пам'ять століть. - 1998. - № 5.
11. Олійник С. Архівознавство України: Метод. рек. для студ. іст. ф-ту / Кам'янець- Подільський держ. ун-т — Кам'янець-Подільський : РВВ Кам'янець-Подільського держ. ун-ту, 2006.
12. Тельчаров А. Д. Архивоведение: Конспект лекций: Пособие для подгот. к экзаменам — М. : Приор-издат, 2004.
13. Трач Ю. Архівознавство: Навч. посіб. для дистанц. навч. / Відкритий міжнародний ун- т розвитку людини "Україна". — К. : Університет "Україна", 2005.
14. Українське архівознавство: історія, сучасний стан та перспективи: Наук. доповіді Всеукр. конф., 19-20 листопада 1996 р.: У 2 ч. / Київський ун-т ім. Тараса Шевченка; Спілка архівістів України / В. Ляхоцький (упоряд.), Ірина Борисівна Матяш (упоряд.). — К., 1997. — 380с. - Ч. 1

Téma: 2

Архівні установи в Україні кінець XIX – початку XX ст. /Levéltárak a XIX. sz. elején és a XX sz. végén Ukrajnában.

1. Архівна справа в українській державі у 1918 р.
2. Набутки архівної справи в період Української держави у 1918 р.
3. Доба директорії УНР в історії архівної справи
4. Архівна справа в УРСР 1919-1920 рр.
5. Стан архівної справи в Україні на початку періоду

[Література:](#)

1. І. Матяш Вивчення історії архівної справи в Україні (20-30 рр.) Історія України № 14. 2000 р.
2. Архівознавство: Метод. рекомендації / Чернівецький держ. ун-т ім. Ю.Федьковича / Наталія Юрїївна Ротар (уклад.). — Чернівці, 1998.
3. Архівознавство: підручник / Г.В. Боряк, Л.А. Дубровіна та ін.; Ред.: Ярослав Калакура, Ірина Матяш ; Держ. комітет архівів України, Укр. наук.-дослід. ін-т архівної справи та документознавства. - 2-е вид., виправл. і доп. - К. : Видавничий дім "КМ Академія", 2002. - 354 с.
4. Калакура Я. С., Боряк Г. С., Дубровіна Л. А., Климова К. І., Ляхоцький В. П. Архівознавство: Підручник для студ. іст. фак. вузів — К., 1998..
5. Крайская З. Архивоведение: Учебник для сред. спец. учеб. заведений. — М. : Норма, 1996. — 224с.
6. Ляхоцький В. На рубежі тисячоліть: здобутки та перспективи українського архівознавства // Пам'ять століть. - 1998. - № 5.
7. Олійник С. Архівознавство України: Метод. рек. для студ. іст. ф-ту / Кам'янець-Подільський держ. ун-т — Кам'янець-Подільський : РВВ Кам'янець-Подільського держ. ун-ту, 2006.
8. Тельчаров А. Д. Архивоведение: Конспект лекцій: Посібник для підгот. к екзаменам — М. : Приор-издат, 2004.

Тéма: 3

Архіви та архівна справа в Україні 1922–2000 рр. / Levéltárügy Ukrajnában 1917-2000 között.

1. Архівна справа в СРСР та її особливості.
2. Розвиток архівної справи в незалежній Україні.
3. Система архівних установ України.
4. Централізовані архівні системи в сучасному світі.
5. Центральні державні архіви України.
6. Галузеві та відомчі архіви України та їх специфіка.

Література:

1. Алексеева Е. Архивоведение: Учебник для учреждений нач. проф. образования: Учеб. пособие для студ. учреждений сред. проф. образования, обучающихся по спец. 0611 - Делопроизводство и архивоведение / В.П. Козлов (ред.). — 3.изд., доп. — М. : Издательский центр "Академия", 2005. — 271с.
2. Архівознавство: Метод. рекомендації / Чернівецький держ. ун-т ім. Ю.Федьковича / Наталія Юрїївна Ротар (уклад.). — Чернівці, 1998. — 32с
3. Архівознавство: підручник / Г.В. Боряк, Л.А. Дубровіна та ін.; Ред.: Ярослав Калакура, Ірина Матяш ; Держ. комітет архівів України, Укр. наук.-дослід. ін-т архівної справи та документознавства. - 2-е вид., виправл. і доп. - К. : Видавничий дім "КМ Академія", 2002. - 354 с.
4. Калакура Я. С., Боряк Г. С., Дубровіна Л. А., Климова К. І., Ляхоцький В. П. Архівознавство: Підручник для студ. іст. фак. вузів — К., 1998. — 314с.
5. Крайская З. Архивоведение: Учебник для сред. спец. учеб. заведений. — М. : Норма, 1996. — 224с.
6. Ляхоцький В. На рубежі тисячоліть: здобутки та перспективи українського архівознавства // Пам'ять століть. - 1998. - № 5. - С. 90-98
7. Олійник С. Архівознавство України: Метод. рек. для студ. іст. ф-ту / Кам'янець-Подільський держ. ун-т — Кам'янець-Подільський : РВВ Кам'янець-Подільського держ. ун-ту, 2006. — 34с.
8. Тельчаров А. Д. Архивоведение: Конспект лекцій: Посібник для підгот. к екзаменам — М. : Приор-издат, 2004. — 156с.
9. Трач Ю. Архівознавство: Навч. посіб. для дистанц. навч. / Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини "Україна". — К. : Університет "Україна", 2005. — 362с.
10. Українське архівознавство: історія, сучасний стан та перспективи: Наук. доповіді Всеукр. конф., 19-20 листопада 1996 р.: У 2 ч. / Київський ун-т ім. Тараса Шевченка; Спілка архівістів України / В. Ляхоцький (упоряд.), Ірина Борисівна Матяш (упоряд.). — К., 1997. — 380с. - Ч. 1 — 380с.
11. Українське архівознавство: історія, сучасний стан та перспективи: Наук. доповіді Всеукр. конф., 19-20 листопада 1996 р.: У 2 ч. / Київський ун-т ім. Тараса Шевченка; Спілка архівістів

- України / В. Ляхоцький (упоряд.), Ірина Борисівна Матяш (упоряд.). — К., 1997. — 264с. - Ч. 2 — 264с.
12. Українське архівознавство: історія, сучасний стан та перспективи: Програма наук. конф. / Український держ. НДІ архівної справи та документознавства; Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. — К., 1996. — 19с.
  13. Хрестоматія з архівознавства: підручник / Держ. комітет архівів України, Укр. наук.-дослід. ін-т архівної справи та документознавства ; Упор.: Г.В. Боряк, Ірина Матяш та ін. - К. : Видавничий дім "КМ Академія", 2003. - 407 с.

Téma: 4

Архівна система та мережа архівних установ. /Levéltári rendszer és hálózat Ukrajnában.

1. Процес реформування архівної галузі.
2. Поняття "Архівна система"
3. Архівні установи України. Галузеві державні архіви. Місцеві державні архіви.
- 4.Центральні державні історичні архіви.
5. Основні види архівної системи.
6. "Про Національний фонд і архівні установи" закон 1993 р.

Література:

1. Закон створює правову основу для розв'язання суто професійних питань// Архіви України. – 2001. – № 6.
2. Про Національний архівний фонд та архівні установи України: Закон України. – К, 2001.
3. Боряк Г. В. Електронні архівні публікації в Інтернеті: про- блеми репрезентації інформаційних ресурсів // Архіви України. – 2002. – № 4–6. 5. Центральний державний архів громадських об'єднань Укра- їни: путівник / Упоряд.: Іваненко Б.В., Бажан О.В. та ін. – К, 2001.
6. Сендик З.О. Унікальний комплекс з історії літератури і мистецтва: історія формування // Студії з архівної справи та документознавства. – 1998. – Т.3.
7. Матяш Ірина. Роль «Colloquia Jerzy Skowronek dedicata»у розви- тку міжнародного співробітництва архівістів // Студії з архівної спра- ви та документознавства. – 2002. Т 8.
8. Селіверстова Катерина. Організація архівної справи в Україні: тенденції, шляхи модернізації // Студії з архівної справи та докумен- тознавства. – 1999. – Т. 4.

Téma: 5

НАФ України, його структура та правові засади. /NLF Ukrajnában, strukturája és jogi alapjai.

- 1.Склад, структура національного архівного фонду.
2. Право власності на документи НАФ.
- 3.Особливо цінні документи Унікальні документи НАФ
- 4.“Про НАФ та архітектурні установи”
5. Поняття про особливо цінні документи та унікальні документальні пам'ятки.

Література:

1. Про Національний архівний фонд та архівні установи: Закон України від 13 грудня 2001 р. [зі змінами] // Відомості ВР України. – 2002. – № 11..
2. Використання архівно-слідчих справ громадян, репресованих у 1920-1950-ті рр.: Метод, рекомендації / ГАУ при КМ України. УДНДІАСД. ЦДАГО України; Упоряд.: О. В. Гранкіна, Д. В. Омельчук, Н. П. Московченко. – К., 1997.
3. Прилепішева Ю. А. Участь українських археографів у вдосконаленні нормативної бази публікації документів ДАФ СРСР (1946-1991) // Арх. України. 1999. – № 1-6. с. 82-100.
4. Гирич І. Б., Ляхоцький В. П. Видання україномовних епістолярних джерел кінця ХІХ – середини ХХ ст.: Методичні рекомендації. – К., 2000. – 48 с. (Серія «Проблеми едиційної та камеральної археографії: історія, теорія, методика», вип. 38).
5. Новохатський К. Є. Проблеми впровадження унормованої архівної термінології: «використання» чи «користування» // Арх. України. – 2000. – № 4-6. – С. 4-8.
6. Автократов, В. Н. Теоретические проблемы отечественного архивоведения / В. Н. Автократов. – М. : Ладомир, 2001. – 578 с.

7. Архивоведение : учеб. для спец. проф. образования / Е. В. Алексеева, Л. П. Афанасьев, Е. М. Бурова. – М. : АСТ, 2004. – 189 с.

Тéма: 6

Зарубіжні архіви та зарубіжна архівна україніка. /Ukrán határontúli levéltárak és iratgyűjtemények.

1. Поняття зарубіжної України.
2. Національні, корпоративні та приватні архіви.
3. Відомчі та галузеві архіви.
4. Порядок доступу до архівної інформації в західних країнах.
5. Формування масиву зарубіжної україніка.
6. Зарубіжний комплекс документів. Проблема повернення зарубіжної україніка.

Література:

1. Архівна україніка в Канаді : довідник / упоряд. : І. Матяш (керівник), Р. Романовський, М. Ковтун, Х. Вінтонів, А. Майстренко, Л. Приходько ; Держкомархів України, Укр. наук.-дослід. ін-т архів. справи та документознавства, Канад. ін-т укр. студій Альберт. ун-ту. – К., 2010. – 882 с.
2. Архівознавство : підручник для студентів іст. ф-тів вищ. навч. закл. України / за заг. ред. Я.С. Калакури та І. Б. Матяш. – К. : КМ Академія, 2002. – С. 115-132, 299-314.
3. Боряк Г. Крадіжки в архівах і національна архівна спадщина: сучасні загрози та світовий досвід запобігання втратам [Електронний ресурс] / Геннадій Боряк // Архіви України. – 2006. – №1-6(259) – Режим доступу : <http://www.archives.gov.ua/Publicat/AU/AU-1-6-2006/20.pdf>.
4. Віденської конвенція про правонаступництво держав щодо державної власності, державних архівів і державних боргів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_072.
5. Доступ до архівних документів: законодавство і практика [Електронний ресурс] / Харківська правозахисна група. — Х. : Права людини, 2010. — Режим доступу : <http://library.khpg.org/files/docs/1303828410.pdf>.
6. Кодекс етики архівістів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.archives.gov.ua/Law-base/Standards/2004-02-3-pr.4.pdf>.
7. Матяш І. Б. Архівна та рукописна україніка як складова Національного архівного фонду: Зміст та обсяги понять / Матяш І. Б. // Сумський історико-архівний журнал. – 2007. – № 2-3. – С. 16-27.
8. Матяш І. Етика архівіста : компоненти поняття, відображення в Міжнародному кодексі (1996) та проекція на практичну діяльність / Ірина Матяш // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство : міжвід. зб. наук. праць. – 2007. – Вип. 9. – С. 21–27.
9. Матяш І. Концепція створення та функціонування Національного реєстру "Архівна україніка" / Матяш І. // Студії з архів. справи та документознавства. – К., 2007. – Т. 15. – С. 12-18.
10. Палієнко М. Г. Архівні центри української еміграції (створення, функціонування, доля документальних колекцій) / Марина Палієнко. – К. : Темпора, 2008. – 688 с.
11. Пам'ятки: археогр. щорічник. Т. 7 / Держкомархів України, УНДІАСД. – К., 2007. – 452 с.
12. Про вивезення, ввезення, та повернення культурних цінностей : закон України від 21 вересня 1999 р. N 1068-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1068-14>.

Тéма: 7

Класифікація архівних документів. /A levéltári iratok osztályozása.

1. Класифікація документів у межах архіву. НАФ.
2. Архівний фонд. Особливості визначення меж фондів особового походження. 3. Визначення фондової належності документів.
4. Утворення архівних колекцій.
5. Класифікація документів у межах архівного фонду.

Література:

1. Матяш І. Архівна наука і освіта в Україні 1920-1930-х років. - К.: Б.В., 2000. - 591 с.

2. Специальные исторические дисциплины: Учеб. пособие / В.А.Замлинский, М.Ф.Дмитриенко, Т.А.Балабушевич и др.; Под ред. В.А.Замлинского, М.Ф.Дмитриенко. - К.: УМК ВО, 1992. - 324 с.
3. Кулешов С. Документальні джерела наукової інформації: поняття, типологія, історія, типологічні схеми. - К.: УкрІНТЕІ, 1995. - 192 с.
4. Кулешов С.Г. Документознавство: Історія, теоретичні основи. - К.: Б.в., 2000. - 161 с.
5. Новий тлумачний словник української мови / Укл. В.Яременко, О.Сліпуненко: В 4 т. - К.: АКОНІТ, 2000. - Т.2. - 911 с.
6. Кедров Б.М. Формальные и диалектические принципы классификации наук и общая структура научного знания // Диалектика и логика. Формы мышления. - М.: Наука, 1962. - С. 271-310.
7. Архівознавство: Підручник для студентів вищих навчальних закладів України / Редкол.: Я.С.Калакура (гол. ред.) та ін. - К., 1998. - 316 с.

Téma: 8

Експертиза цінності документів та комплектування державних архівів. /Selejtezés és a levéltárak gyarapítása és rendezése.

1. Експертиза цінності документів. Завдання, принципи, категорії.
2. Діяльність експертних комісій.
3. Перелік документів.
4. Комплектування державного архіву.
5. Державна реєстрація документів НАФ.

Література:

1. Сельченкова С. В. Експертиза цінності управлінських документів: історія, теорія, методика : науково-методичний посібник / С. В. Сельченкова, К. Т. Селіверстова ; Укрдержархів, УНДІАСД. – К. ; Рівне, 2011.
2. Селіверстова К. Експертиза цінності документів: уточнення поняття та його змісту / К.Селіверстова // Студії з архів. справи та документознавства. – К., 2009. – Т. 17. с. 73-82.
3. Жумер В. Важнейшие аспекты экспертизы ценности документов: анализ международного опыта (1950-1990-е годы) // Отечественные архивы. – 2004. – №4. – с. 3-17.
4. Архівістика: Термінологічний словник / Авт.-упорядн.: К. Є. Новохатський, К.Т. Селіверстовата ін. – К., 1998. – 106 с.

Téma: 9

Комплектування архівних фондів. / A levéltári fondok rendezése (készletezése-összegyűjtése).

1. Етапи комплектування архівів:
  - а) визначення джерел комплектування архіву відповідно до його профілю;
  - б) визначення складу документів, що підлягають прийманню;
  - в) приймання документів на зберігання.
2. Приймання документів НАФ від державних установ.
3. Робота державного архіву з джерелами його комплектування.

Література:

1. Архівознавство : підручник для студентів іст. ф-тів вищ. навч. закл. України / за заг. ред. Я.С. Калакури та І. Б. Матяш. – К. : КМ Академія, 2002. – С. 163-169, 171-179.
2. Експертиза цінності документів архівної україніки з метою внесення до складу Національного архівного фонду : методичні рекомендації / Держкомархів України, УНДІАСД ; укл. Селіверстова К. Т., Ковтун М. В. – К., 2008. – 23 с.
3. Застосування принципів і критеріїв експертизи цінності документів на сучасному етапі : метод. рекомендації / Державний комітет архівів України, Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства (УНДІАСД) ; уклад. : К. Т. Селіверстова (керівник теми), Л. В. Андрієвська, М. В. Ковтун, Н. М. Христова. – К., 2009. – 39 с.

4. Купченко В. Комплектування державних архівних установ як предмет історіографічних досліджень [Електронний ресурс] / Віра Купченко // Архіви України. – 2008. – Вип. 1-2(260). – Режим доступу : http://www.archives.gov.ua/Publicat/AU/AU_1_2_2008/180-193.pdf.
5. Методика віднесення документів Національного архівного фонду до унікальних [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.archives.gov.ua/Law-base/Regulations/2008-34-m.pdf>.
6. Методика грошової оцінки документів Національного архівного фонду [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.archives.gov.ua/Law-base/Regulations/2005-34-683-m.php>.
7. Основні правила роботи державних архівів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.archives.gov.ua/Law-base/Regulations/2004-02-3-pr.pdf>.
8. Про Національний архівний фонд та архівні установи : закон України від 13 грудня 2001 р. № 2888-III (із змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3814-12>.

Тема: 10

Архівне описування та обліково-пошукові засоби архівів. /Leváltári iratleírás, nyilvántartási kutatási eszközök.

1. Функції обліку архівних документів: контрольна, регуляторна.
2. Заголовок справи – найважливіший елемент описування.
3. Методологічні принципи описування архівних документів.
4. Предмет аналізу архівного описування.
5. Багаторівневе описування.
6. Система структурування інформації.
7. Основні облікові документи.

Література:

1. Архівознавство : підручник для студентів іст. ф-тів вищ. навч. закл. України / за заг. ред. Я.С. Калакури та І. Б. Матяш. – К. : КМ Академія, 2002. – С. 181-218.
2. Драгомірова Л. Українські дескриптивні стандарти: стратегія і тактика впровадження / Лариса Драгомірова // Студії з архівної справи та документознавства. – 2005. – Т.13. – С. 14-87.
3. Загальний міжнародний стандарт архівного описування: Українська версія. ISAD(G): General International Standard Archival Description, Second edition [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.archives.gov.ua/Law-base/Standards/1999_ISAD_G.pdf.
4. Національний архівний фонд України: засоби інтелектуального доступу до документів. Довідник / Держкомархів України. – К., 2002. – 168 с.
5. Методичні рекомендації щодо застосування ДСТУ 4331:2004 "Правила описування архівних документів" / Держкомархів України, УНДІАСД ; упоряд. Н. М. Христова. – К., 2008. – 52 с.
6. Основні правила роботи державних архівів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.archives.gov.ua/Law-base/Regulations/2004-02-3-pr.pdf>.
7. Про Національний архівний фонд та архівні установи : закон України від 13 грудня 2001 р. № 2888-III (із змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3814-12>.
8. Сібіль К. Міжнародні дескриптивні стандарти ISAD(G) та ISAAR(CPF) у формуванні загального інформаційного простору / Клер Сібіль // Студії з архівної справи та документознавства. – 2005. – Т.13. – С. 88-103.
9. Хрестоматія з архівознавства : навч. посіб. для студ. іст. спец. вищ. навч. закл. / упоряд. : Г.В. Боряк та ін. – К. : КМ Академія, 2003. – С. 269-313.
10. Христова Н. Архівне описування: історія та аспекти подальшого розвитку [Електронний ресурс] / Наталія Христова // Архіви України. – 2009. – Вип. 3-4(264). – Режим доступу : http://www.archives.gov.ua/Publicat/AU/AU_3_4_2009/21-27.pdf.

Тема: 11

Забезпечення збереженості документів. /Az iratok megőrzésének biztosítása.

1. Групи документів залежно від їх матеріальної основи.

2. Організація зберігання як комплекс робіт для забезпечення збереженості документів Національного архівного фонду.
3. Технології зберігання архівних документів. Температурно-вологісний, світловий, санітарно-гігієнічний та охоронний режими зберігання документів.
4. Забезпечення фізико-хімічної збереженості архівних документів.
5. Перевірка наявності та [стану](#) справ.
6. Створення страхового фонду особливо цінних документів і фонду користування.

Література:

1. Основні правила роботи архівів організацій. Схвалені рішенням Колегії Росархіву від 06.02.2002 р. - М.: ВНИИДАД, 2002.
2. Банасюкевич В.Д. Актуальні наукові проблеми забезпечення збереженості архівних документів // Вітчизняні архіви. - 2001. - № 2
3. Уряд обговорює питання збереження і використання архівів // Вітчизняні архіви. - 2001. - №
4. Попова О.М. Забезпечення збереження документів архівного фонду РФ в сучасному законодавстві Російської Федерації і її суб'єктів // Вісник архівіста. - 2000. - № 1.
5. Привалов В.Ф. Забезпечення збереження документальної спадщини в сучасних умовах // Вітчизняні архіви. - 1999. - № 2.

Тема: 12

Інформатизація та використання електронних ресурсів в архівній справі. /Digitalizálás és a számítógépes lehetőségek felhasználása a levéltárakban.

1. Інформатизація як комплексна система організаційних, науково-методичних і технологічних заходів. Головні завдання інформатизації.
2. Об'єкти комп'ютеризації. Складові інформатизації архівної справи.
3. Типи даних та інформаційних систем.
4. Рівні репрезентації архівних ресурсів в Інтернеті.

Література:

1. Зарубіжні архіви та зарубіжна архівна україніка // Архівознавство: Підручник для студентів вищих навчальних закладів України. - К., 1998. - С. 105-130.
2. Див.: збірник статей і науково-методичних матеріалів: Національна архівна інформаційна система "Архівна та рукописна Україніка" і комп'ютеризація архівної справи в Україні: Зб. наук. праць. - К., 1996.
3. Дубровіна Л., Сохань О. Національна архівна інформаційна система: Структура даних. Матеріали для обговорення. - К., 1994.
4. Дубровіна Л., Гальченко О. Кодикографія української та східнослов'янської рукописної книги і кодикологічна модель структури формалізованого опису рукопису. - К., 1992.
5. Більш детальну інформацію про цей етап розробки національної архівної інформаційної системи представлено на Web-сайті Держкомархіву (Національна архівна інформаційна система "Архівна та рукописна україніка" (1991 - 1996)).
6. Боряк Г. В. Національна архівна спадщина України та Державний реєстр "Археографічна україніка": Архівні документальні ресурси та науково-інформаційні системи. - К., 1995.
7. Дубровіна Л. А. Основні положення концепції комп'ютеризації архівної справи в Україні // Студії з архівної справи та документознавства. - 1998. - Том 3. - С. 6 - 17.
8. См.: [International Institute of Social History](#); [Архивы России: Москва и Санкт - Петербург](#).
9. Боряк Г. В. Проект комп'ютерного довідника "Археобібліобаза" як складова "Архівної та рукописної Україніка" // Національна архівна інформаційна система "Архівна та рукописна Україніка"... - С. 189-192.
10. Детальніше див. розділ ["Інформатизація архівної справи"](#) (Вісник Державного комітету архівів України. - 2001. - № 1 (5). - С. 90-105; 2001. - № 2-3 (6-7). - С. 91-93, 199-203).
11. Див.: [Архівні установи України](#).
12. Див.: [Анотовані реєстри описів фондів державних архівів. Рекомендації до укладання анотованого реєстру описів](#).

Тема: 13

Використання архівних документів, та науково-дослідна та методична робота. /A levéltári iratok felhasználása, kutatói és módszertani munka.

1. Організація користування документами.
2. Основні напрями і форми використання архівної інформації.
3. Хронологічний, географічний, ієрархічний, галузевий, адресний принципи.
4. Класифікація потреб і споживачів архівної інформації.
5. Науково-дослідна робота як один з основних напрямів діяльності державних архівів. Основні напрями та форми науково-дослідної роботи архівних установ.
6. Теоретичні та прикладні дослідження. Організація наукових досліджень.
7. Етапи проведення наукових досліджень: 1) передпроектне обстеження; 2) розроблення та затвердження організаційно-методичних документів з теми; 3) виявлення, аналіз, узагальнення матеріалів, формування наукових висновків; 4) обговорення, рецензування та експериментальне впровадження результатів; 5) доопрацювання за результатами рецензування або експериментального впровадження; 6) оформлення підсумкових документів.
8. Завдання, зміст і форми методичної роботи в архівних установах. Види методичних посібників.

Література:

1. Гика В. Завдання, зміст і форми методичної роботи в архівних установах // Археографія. Археологія. Джерелознавство.- Вип. 4.- С. 324-328.
2. Матяш І. Архівна наука і освіта в Україні 1920-1930-х років.-К.,2000.
3. Науково-дослідна і методична робота державних архівів СРСР// Архіви України.- 1988.- № 6.
4. Основні положення організації науково-дослідної та методичної роботи в державних архівних установах України /Держкомархів України; УНДІАСД.- К., 2001.- 52 с.
5. Основні правила роботи державних архівів України/ За заг. ред. Л. О. Драгомірової, К. Є. Новохатського.- К., 2004.- 308 с.
6. Виконання державними архівами України генеалогічних запитів : метод. рекомендації / Держкомархів України, УНДІАСД ; упоряд. Н. М. Христова. – К., 2006. – 17, [3] с.
7. Калакура Я. С. Психолого-педагогічні засади архівного менеджменту [Електронний ресурс] / Я. С. Калакура // Архіви України. – 2011. – Вип. 1(272). – Режим доступу : http://www.archives.gov.ua/Publicat/AU/AU_1_2011/4.pdf.

Тема: 14

Початок архівної справи на Закарпатті. /A levéltárszervezés kezdetei Ung, Bereg, Ugocsa, Máramaros megyékben, a mai Kárpátalja területén.

1. Історія ужанського комітатського архіву. /Az Ung megyei levéltár története./
2. Історія ужанського комітатського архіву. /A Bereg megyei levéltár története.
3. Історія ужанського комітатського архіву. /Az Ugocsa megyei levéltár története.
4. Історія ужанського комітатського архіву. /A Máramaros megyei levéltár története.
5. Релігійні архіви на території Закарпаття. /Egyházi levéltárak története.
6. Приватні архіви на території Закарпаття. /Magánlevéltárak története.

Література:

1. Nikolaus Radványi: Die Archive in der Podkarpatska Rus. Uzhorod. 1922.
2. Місюра В.П.: До історії архівів і архівної справи на Закарпатті. УжНУ. Доповіді та повідомлення. № 2. Серія історична, 1958.
3. Csatóry György: Levéltári kalászatok. Ungvár-Budapest, 1993. с. 5-9.
4. Я.І.Штернберг. і співробітники архіву. Упорядник. Державний архів Закарпатської області. Рекламно-інформаційний проспект. Ужгород, 1995.
5. Kutassy Ilona: Váry László okmánykollekciója. Kárpáti Kalendárium 1996.
6. Bereg Vármegye főispánjának iratai 1342 ü 18öö. Szerk. Henszel Ágota. Nyíregyháza 1998.
7. Делеган М.В.: Архівна справа на Закарпатті у 1945 – 1991 роках. Нариси історії Закарпаття. Том. III. Ужгород, 2003.

8. *Архівознавство: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Я.С. Калакура (гол. ред.). - К., 1998.*
9. *Делеган М.В. До питання про історію архівної справи на Закарпатті // Українське архівознавство: історія, сучасний стан і перспективи. - Ч. 1. - К., 1997.*
10. *Корнева И.И, Тальман Е.М., Эпштейн Д.М. История археографии в дореволюционной России / Под ред. М.С. Селезнева. - М., 1969.*
11. *Мітюков О.Г. Архіви України: від найдавніших часів до початку ХХ ст. // Історія України. - 1998. - № 13.*
12. *Нариси історії архівної справи в Україні: Посібник / За загальною редакцією І.Б. Матяш та К.І. Климової. - К., 2002.*

Тема: 15

Реорганізація архівної справи на Закарпатті під час Чехословаччини. /A levéltárak átszervezése Podkarpatszka Ruszban.

1. Реорганізація архівів Закарпаття. / Levéltári rendszer átszervezése.
2. Збір документів державних установ. /Iratgyűjtés Kárpátalja területén.
3. Систематизація архівних матеріалів. /Iratrendezés kísérletek.
4. Проблема розміщення архіву. /A levéltári anyagok tárolásának problémája.
5. Діяльність головного архівіста Підкарпатської Русі, Міклоша Радвані. /Podkarpatszka Rusz főlevéltárosának, Radványi Miklósnak a tevékenysége.

Література:

1. Перелік фондів Державного Архіву Закарпатської області України. Др. Делеган, Др. Віорел Чубота, Др. Ірина-Люба Горват. Сату Марє – Ужгород, 2004.
2. Delehan Mihajlo-Kutassy Pona: A Kárpátaljai Területi Állami Levéltár beregszászi osztályának magyar provenienciájú fondjai és leírási egységei 1919-ig és 1938-1945 között. Budapest, 2009.
3. *Архівознавство: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Я.С. Калакура (гол. ред.). - К., 1998.*
4. Делеган М.В.: Архівна справа на Закарпатті у 1945 – 1991 роках. Нариси історії Закарпаття. Том III. Ужгород, 2003.
5. *Мітюков О.Г. Архіви України: від найдавніших часів до початку ХХ ст. // Історія України. - 1998. - № 13.*
6. *Михайло Місюк Олена Куташи, Анований перелік описів фондів угорського походження берегівського підрозділу Державного архіву Закарпатської області до 1918/1919 рр. – та за 1938–1944/1945 рр. Будапешт, 2014.*

Тема: 16

Архівна справа в Радянському Союзі. /A szovjet levéltárügy Kárpátalján.

1. A levéltári anyagok államosítása.
2. A levéltárak központosítása, Kárpátalja Történelmi Levéltár 1946-ig.
3. Kárpátaljai Területi Állami Levéltár létrehozása.
4. A magánlevéltárak konfiszkációja.
5. Az egyházi levéltári anyag konfiszkációja.
6. Az iratok restaurációja.

Література:

1. Місюра В. П. До історії архівів і архівної справи на Закарпатті // Ужгородський державний університет. Доповіді та повідомлення. № 2. Серія історична, 1958.
2. Делеган М. В. Архівна справа на Закарпатті у 1945 - 1991 роках // Нариси історії Закарпаття. Том III (1945 - 1991)., Ужгород 2003.
3. Делеган М. В. До питання про історію архівної справи на Закарпатті // Українське архівознавство: історія, сучасний стан та перспективи. Наук. доп. Всеукр. конф. (Київ, 19 - 20 листопада 1996 р.): У 2 ч. - К., 1997. - Ч. I.

4. Делеган Михайло. Скарби культури чи макулатура? // Карпатський край. - 1997, січень - травень. - № 1 - 5. - С. 55 - 58.

5. Csátáry György: Levéltári kalászatok. Ungvár-Budapest, 1993. с. 5-9.

Téma: 17

Визначні архівісти краю./ Jeles levéltárosok.

1. Schemberger Ferenc
2. Váry László, Polónyi Imre, Szentimrey Tamás, Gazella János, László Mihály
3. Gálócsy Zoltán, Tar Zoltán, Horváth János,
4. Radványi Miklós
5. Bekény István, Jaross Andor.
6. Szlávik Sándor, Regős László, Kutassy Ilona.

Література:

1. Nikolaus Radványi: Die Archive in der Podkarpatska Rus. Uzhorod. 1922.
2. Csátáry György: Levéltári kalászatok. Ungvár-Budapest, 1993. с. 5-9.
3. Я.І.Штернберг. і співробітники архіву. Упорядник. Державний архів Закарпатської області. Рекламно-інформаційний проспект. Ужгород, 1995.
4. Kutassy Ilona: Váry László okmánykollekciója. Kárpáti Kalendárium 1996.
5. Делеган М.В.: Архівна справа на Закарпатті у 1945 – 1991 роках. Нариси історії Закарпаття. Том. III. Ужгород, 2003.

6. Архівознавство: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Я.С. Калакура (гол. ред.). - К., 1998.

7. Делеган М.В. До питання про історію архівної справи на Закарпатті // Українське архівознавство: історія, сучасний стан і перспективи. - Ч. 1. - К., 1997.

8. Нариси історії архівної справи в Україні: Посібник / За загальною редакцією І.Б. Матяш та К.І. Климової. - К., 2002.

Téma: 18

Науково-дослідна та методична робота архівних установ./ Tudományos-kutató és módszertani munka a levéltárban.

1. Utasítások és módszertani-mutatók az iratanyag feldolgozásához.
2. A fondok rendszerezésének módszerei.
3. Család- és település történetírás.
4. Kiállítások szervezésének módszerei.
5. Okmánytárak összeállításának a gyakorlata.

Література:

1. Делеган М. В. Архівна справа на Закарпатті у 1945 - 1991 роках // Нариси історії Закарпаття. Том III (1945 - 1991)., Ужгород 2003.
2. Делеган М. В. До питання про історію архівної справи на Закарпатті // Українське архівознавство: історія, сучасний стан та перспективи. Наук. доп. Всеукр. конф. (Київ, 19 - 20 листопада 1996 р.): У 2 ч. - К., 1997. - Ч. I.
3. Делеган Михайло. Скарби культури чи макулатура? // Карпатський край. - 1997, січень - травень. - № 1 - 5. - С. 55 - 58.
4. Csátáry György: Levéltári kalászatok. Ungvár-Budapest, 1993. с. 5-9.

5. Архівознавство: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Я.С. Калакура (гол. ред.). - К., 1998.

Téma: 19

Архівна справа в незалежній Україні 1991-2013 рр. / Levéltárügy a független Ukrajnában.

1. Levéltári törvények, rendeletek, utasítások.
2. Iratrendezés, selejtezés.
3. Iratrestauráció.

4. Biztonsági fondok létrehozása. Digitalizálás.

5. Kiadói tevékenység.

Література:

1. Я.І.Штернберг. і співробітники архіву. Упорядник. Державний архів Закарпатської області. Рекламно-інформаційний проспект. Ужгород, 1995.

2. Kutassy Pona: Váry László okmánykollekciója. Kárpáti Kalendárium 1996.

3. Делеган М.В.: Архівна справа на Закарпатті у 1945 – 1991 роках. Нариси історії Закарпаття. Том. III. Ужгород, 2003.

4. *Архівознавство: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Я.С. Калакура (гол. ред.). - К., 1998.*

5. *Делеган М.В. До питання про історію архівної справи на Закарпатті // Українське архівознавство: історія, сучасний стан і перспективи. - Ч. 1. - К., 1997.*

6. *Корнева И.И., Тальман Е.М., Эпштейн Д.М. История археографии в дореволюционной России / Под ред. М.С. Селезнева. - М., 1969.*

7. *Мітюков О.Г. Архіви України: від найдавніших часів до початку ХХ ст. // Історія України. - 1998. - № 13.*

8. *Нариси історії архівної справи в Україні: Посібник / За загальною редакцією І.Б. Матяш та К.І. Климової. - К., 2002.*

Додаток 2 / 2. számú melléklet

Методичні вказівки до самостійних робіт з дисципліни / Módszertani útmutató önálló munkához

Архівознавство / Levéltártan

Téma: 1

Історія архівної справи в Україні./ A levéltárügy története Ukrajnában.

1. [Історія](#) розвитку архівної справи в Київській Русі.

2. [Розвиток](#) архівної справи в епоху Російського централізованого держави.

3. Архівна діяльність у ХІХ ст.

4. Архівна діяльність на початку ХХ ст.

5. Архівне будівництво в Україні за часів радянської влади.

pp.).

6. Централізація управління архівною справою. Розвиток національної архівної справи в незалежній Україні в 90- pp.. ХХ ст.

Література:

1. Алексеева Е. В. Архівознавство: М.: Видавничий центр «Академія», 2004.

2. Палеха Ю. [Управлінське Документування](#): Навч. посібник: У 2 ч. ч. 1. К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2003.

3. І. Матяш. Вивчення історії архівної справи в [Україні](#) (20-30 pp.) [Історія України](#) № 13. 2000.

4. Крайская З.В., Челліні Е.В. Архівознавство. М.: 1999.

5. І. Матяш Вивчення історії архівної справи в Україні (20-30 pp.) [Історія України](#) № 14. 2000.

6. Архівознавство: Метод. рекомендації / Чернівецький держ. ун-т ім. Ю.Федьковича / Наталія Юрїївна Ротар (уклад.). — Чернівці, 1998.

7. Архівознавство: підручник / Г.В. Боряк, Л.А. Дубровіна та ін.; Ред.: Ярослав Калакура, Ірина Матяш ; Держ. комітет архівів України, Укр. наук.-дослід. ін-т архівної справи та документознавства. - 2-е вид., виправл. і доп. - К. : Видавничий дім "КМ Академія", 2002. - 354

8. Калакура Я. С., Боряк Г. С., Дубровіна Л. А., Климова К. І., Ляхоцький В. П. Архівознавство: Підручник для студ. іст. фак. вузів — К., 1998.

9. Крайская З. Архивоведение: Учебник для сред. спец. учеб. заведений. — М. : Норма, 1996.

10. Ляхоцький В. На рубежі тисячоліть: здобутки та перспективи українського архівознавства // Пам'ять століть. - 1998. - № 5.

11. Олійник С. Архівознавство України: Метод. рек. для студ. іст. ф-ту / Кам'янець-Подільський держ. ун-т — Кам'янець-Подільський : РВВ Кам'янець-Подільського держ. ун-ту, 2006.
12. Тельчаров А. Д. Архивоведение: Конспект лекций: Пособие для подгот. к экзаменам — М. : Приор-издат, 2004.
13. Трач Ю. Архівознавство: Навч. посіб. для дистанц. навч. / Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини "Україна". — К. : Університет "Україна", 2005.
14. Українське архівознавство: історія, сучасний стан та перспективи: Наук. доповіді Всеукр. конф., 19-20 листопада 1996 р.: У 2 ч. / Київський ун-т ім. Тараса Шевченка; Спілка архівістів України / В. Ляхоцький (упоряд.), Ірина Борисівна Матяш (упоряд.). — К., 1997. — 380с. - Ч. 1

Téma: 2

Архівні установи в Україні кінець XIX – початку XX ст. / *Levéltárak a XIX. sz. elején és a XX sz. végén Ukrajnában.*

1. Архівна справа в українській державі у 1918 р.
2. Набутки архівної справи в період Української держави у 1918 р.
3. Доба директорії УНР в історії архівної справи
4. Архівна справа в УРСР 1919-1920 рр.
5. Стан архівної справи в Україні на початку періоду

Література:

1. І. Матяш Вивчення історії архівної справи в Україні (20-30 рр.) Історія України № 14. 2000 р.
2. Архівознавство: Метод. рекомендації / Чернівецький держ. ун-т ім. Ю.Федьковича / Наталія Юрїївна Ротар (уклад.). — Чернівці, 1998.
3. Архівознавство: підручник / Г.В. Боряк, Л.А. Дубровіна та ін.; Ред.: Ярослав Калакура, Ірина Матяш ; Держ. комітет архівів України, Укр. наук.-дослід. ін-т архівної справи та документознавства. - 2-е вид., виправл. і доп. - К. : Видавничий дім "КМ Академія", 2002. - 354
4. Калакура Я. С., Боряк Г. С., Дубровіна Л. А., Климова К. І., Ляхоцький В. П. Архівознавство: Підручник для студ. іст. фак. вузів — К., 1998..
5. Крайская З. Архивоведение: Учебник для сред. спец. учеб. заведений. — М. : Норма, 1996. — 224с.
6. Ляхоцький В. На рубежі тисячоліть: здобутки та перспективи українського архівознавства // Пам'ять століть. - 1998. - № 5.
7. Олійник С. Архівознавство України: Метод. рек. для студ. іст. ф-ту / Кам'янець-Подільський держ. ун-т — Кам'янець-Подільський : РВВ Кам'янець-Подільського держ. ун-ту, 2006.
8. Тельчаров А. Д. Архивоведение: Конспект лекций: Пособие для подгот. к экзаменам — М. : Приор-издат, 2004.

Téma: 3

Архіви та архівна справа в Україні 1922–2000 рр. / *Levéltárügy Ukrajnában 1917-2000 között.*

1. Архівна справа в СРСР та її особливості.
2. Розвиток архівної справи в незалежній Україні.
3. Система архівних установ України.
4. Централізовані архівні системи в сучасному світі.
5. Центральні державні архіви України.
6. Галузеві та відомчі архіви України та їх специфіка.

Література:

1. Алексеева Е. Архивоведение: Учебник для учреждений нач. проф. образования: Учеб. пособие для студ. учреждений сред. проф. образования, обучающихся по спец. 0611 - Делопроизводство и архивоведение / В.П. Козлов (ред.). — 3. изд., доп. — М. : Издательский центр "Академия", 2005. — 271с.
2. Архівознавство: Метод. рекомендації / Чернівецький держ. ун-т ім. Ю.Федьковича / Наталія Юрїївна Ротар (уклад.). — Чернівці, 1998. — 32с
3. Архівознавство: підручник / Г.В. Боряк, Л.А. Дубровіна та ін.; Ред.: Ярослав Калакура, Ірина Матяш ; Держ. комітет архівів України, Укр. наук.-дослід. ін-т архівної справи та

- документознавства. - 2-е вид., виправл. і доп. - К. : Видавничий дім "КМ Академія", 2002. - 354 с.
- 4.Калакура Я. С., Боряк Г. С., Дубровіна Л. А., Климова К. І., Ляхоцький В. П. Архівознавство: Підручник для студ. іст. фак. вузів — К., 1998. — 314с.
- 5.Крайская З. Архивоведение: Учебник для сред. спец. учеб. заведений. — М. : Норма, 1996. — 224с.
- 6.Ляхоцький В. На рубежі тисячоліть:здобутки та перспективи українського архівознавства // Пам'ять століть. - 1998. - № 5. - С. 90-98
- 7.Олійник С. Архівознавство України: Метод. рек. для студ. іст. ф-ту / Кам'янець-Подільський держ. ун-т — Кам'янець-Подільський : РВВ Кам'янець-Подільського держ. ун-ту, 2006. — 34с.
- 8.Тельчаров А. Д. Архивоведение: Конспект лекций:Пособие для подгот. к экзаменам — М. : Приор-издат, 2004. — 156с.
- 9.Трач Ю. Архівознавство: Навч. посіб. для дистанц. навч. / Відкритий міжнародний ун- т розвитку людини "Україна". — К. : Університет "Україна", 2005. — 362с.
- 10.Українське архівознавство: історія, сучасний стан та перспективи: Наук. доповіді Всеукр. конф., 19-20 листопада 1996 р.:У 2 ч. / Київський ун-т ім. Тараса Шевченка; Спілка архівістів України / В. Ляхоцький (упоряд.), Ірина Борисівна Матяш (упоряд.). — К., 1997. — 380с. - Ч. 1 — 380с.
- 11.Українське архівознавство: історія, сучасний стан та перспективи: Наук. доповіді Всеукр. конф., 19-20 листопада 1996 р.:У 2 ч. / Київський ун-т ім. Тараса Шевченка; Спілка архівістів України / В. Ляхоцький (упоряд.), Ірина Борисівна Матяш (упоряд.). — К., 1997. — 264с. - Ч. 2 — 264с.
- 12.Українське архівознавство: історія, сучасний стан та перспективи: Програма наук. конф. / Український держ. НДІ архівної справи та документознавства; Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. — К., 1996. — 19с.

Téma: 4

Архівна система та мережа архівних установ. /Levéltári rendszer és hálózat Ukrajnában.

1. Процес реформування архівної галузі.
2. Поняття "Архівна система"
3. Архівні установи України. Галузеві державні архіви. Місцеві державні архіви.
- 4.Центральні державні історичні архіви.
5. Основні види архівної системи.
6. "Про Національний фонд і архівні установи" закон 1993 р.

Література:

1. Закон створює правову основу для розв'язання суто професійних питань// Архіви України. – 2001. – № 6.
2. Про Національний архівний фонд та архівні установи України: Закон України. – К, 2001.
3. Боряк Г. В. Електронні архівні публікації в Інтернеті: про- блеми репрезентації інформаційних ресурсів // Архіви України. – 2002. – № 4–6. 5. Центральний державний архів громадських об'єднань Укра- їни: путівник / Упоряд.: Іваненко Б.В., Бажан О.В. та ін. – К, 2001.
6. Сендик З.О. Унікальний комплекс з історії літератури і мистецтва: історія формування // Студії з архівної справи та документознавства. – 1998. – Т.3.
7. Матяш Ірина. Роль «Colloquia Jerzy Skowronek dedicata»у розви- тку міжнародного співробітництва архівістів // Студії з архівної спра- ви та документознавства. – 2002. Т 8.
8. Селіверстова Катерина. Організація архівної справи в Україні: тенденції, шляхи модернізації // Студії з архівної справи та докумен- тознавства. – 1999. – Т. 4.

Téma: 5

НАФ України, його структура та правові засади. /NLF Ukrajnában, strukturája és jogi alapjai.

- 1.Склад, структура національного архівного фонду.
2. Право власності на документи НАФ.
- 3.Особливо цінні документи Унікальні документи НАФ

4. "Про НАФ та архітектурні установи"

5. Поняття про особливо цінні документи та унікальні документальні пам'ятки.

Література:

1. Про Національний архівний фонд та архівні установи: Закон України від 13 грудня 2001 р. [зі змінами] // Відомості ВР України. – 2002. – № 11..

2. Використання архівно-слідчих справ громадян, репресованих у 1920-1950-ті рр.: Метод, рекомендації / ГАУ при КМ України. УДНДІАСД. ЦДАГО України; Упоряд.: О. В. Гранкіна, Д. В. Омельчук, Н. П. Московченко. – К., 1997.

3. Прилепішева Ю. А. Участь українських археографів у вдосконаленні нормативної бази публікації документів ДАФ СРСР (1946-1991) // Арх. України. 1999. – № 1-6. с. 82-100.

4. Гирич І. Б., Ляхощкий В. П. Видання україномовних епістолярних джерел кінця ХІХ – середини ХХ ст.: Методичні рекомендації. – К., 2000. – 48 с. (Серія «Проблеми едиційної та камеральної археографії: історія, теорія, методика», вип. 38).

5. Новохатський К. Є. Проблеми впровадження унормованої архівної термінології: «використання» чи «користування» // Арх. України. – 2000. – № 4-6. – С. 4-8.

6. Автократов, В. Н. Теоретические проблемы отечественного архивоведения / В. Н. Автократов. – М. : Ладомир, 2001. – 578 с.

7. Архивоведение : учеб. для спец. проф. образования / Е. В. Алексеева, Л. П. Афанасьев, Е. М. Бурова. – М. : АСТ, 2004. – 189 с.

Тéма: 6

Зарубіжні архіви та зарубіжна архівна україніка. /Ukrán határontúli levéltárák és iratgyűjtemények.

1. Поняття зарубіжної Україніки.

2. Національні, корпоративні та приватні архіви.

3. Відомчі та галузеві архіви.

4. Порядок доступу до архівної інформації в західних країнах.

5. Формування масиву зарубіжної україніки.

6. Зарубіжний комплекс документів. Проблема повернення зарубіжної україніки.

Література:

1. Архівна україніка в Канаді : довідник / упоряд. : І. Матяш (керівник), Р. Романовський, М. Ковтун, Х. Вінтонів, А. Майстренко, Л. Приходько ; Держкомархів України, Укр. наук.-дослід. ін-т архів. справи та документознавства, Канад. ін-т укр. студій Альберт. ун-ту. – К., 2010. – 882 с.

2. Архівознавство : підручник для студентів іст. ф-тів вищ. навч. закл. України / за заг. ред. Я.С. Калакури та І. Б. Матяш. – К. : КМ Академія, 2002. – С. 115-132, 299-314.

3. Боряк Г. Крадіжки в архівах і національна архівна спадщина: сучасні загрози та світовий досвід запобігання втратам [Електронний ресурс] / Геннадій Боряк // Архіви України. – 2006. – №1-6(259) – Режим доступу : <http://www.archives.gov.ua/Publicat/AU/AU-1-6-2006/20.pdf>.

4. Віденської конвенція про правонаступництво держав щодо державної власності, державних архівів і державних боргів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_072.

5. Доступ до архівних документів: законодавство і практика [Електронний ресурс] / Харківська правозахисна група. — Х. : Права людини, 2010. — Режим доступу : <http://library.khpg.org/files/docs/1303828410.pdf>.

6. Кодекс етики архівістів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.archives.gov.ua/Law-base/Standards/2004-02-3-pr.4.pdf>.

7. Матяш І. Б. Архівна та рукописна україніка як складова Національного архівного фонду: Зміст та обсяги понять / Матяш І. Б. // Сумський історико-архівний журнал. – 2007. – № 2-3. – С. 16-27.

8. Матяш І. Етика архівіста : компоненти поняття, відображення в Міжнародному кодексі (1996) та проекція на практичну діяльність / Ірина Матяш // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство : міжвід. зб. наук. праць. – 2007. – Вип. 9. – С. 21–27.

9. Матяш І. Концепція створення та функціонування Національного реєстру "Архівна україніка" / Матяш І. // Студії з архів. справи та документознавства. – К., 2007. – Т. 15. – С. 12-18.

10. Палієнко М. Г. Архівні центри української еміграції (створення, функціонування, доля документальних колекцій) / Марина Палієнко. – К. : Темпора, 2008. – 688 с.
11. Пам'ятки: археогр. щорічник. Т. 7 / Держкомархів України, УНДІАСД. – К., 2007. – 452 с.
12. Про вивезення, ввезення, та повернення культурних цінностей : закон України від 21 вересня 1999 р. N 1068-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1068-14>.

Тéма: 7

Класифікація архівних документів. /A levéltári iratok osztályozása.

1. Класифікація документів у межах архіву. НАФ.
2. Архівний фонд. Особливості визначення меж фондів особового походження. 3. Визначення фондової належності документів.
4. Утворення архівних колекцій.
5. Класифікація документів у межах архівного фонду.

Література:

1. Матяш І. Архівна наука і освіта в Україні 1920-1930-х років. - К.: Б.в., 2000. - 591 с.
2. Специальные исторические дисциплины: Учеб. пособие / В.А.Замлинский, М.Ф.Дмитриенко, Т.А.Балабушевич и др.; Под ред. В.А.Замлинского, М.Ф.Дмитриенко. - К.: УМК ВО, 1992. - 324 с.
3. Кулешов С. Документальні джерела наукової інформації: поняття, типологія, історія, типологічні схеми. - К.: УкрІНТЕІ, 1995. - 192 с.
4. Кулешов С.Г. Документознавство: Історія, теоретичні основи. - К.: Б.в., 2000. - 161 с.
5. Новий тлумачний словник української мови / Укл. В.Яременко, О.Сліпуненко: В 4 т. - К.: АКОНІТ, 2000. - Т.2. - 911 с.
6. Кедров Б.М. Формальные и диалектические принципы классификации наук и общая структура научного знания // Диалектика и логика. Формы мышления. - М.: Наука, 1962. - С. 271-310.
7. Архівознавство: Підручник для студентів вищих навчальних закладів України / Редкол.: Я.С.Калакура (гол. ред.) та ін. - К., 1998. - 316 с.

Тéма: 8

Експертиза цінності документів та комплектування державних архівів. /Selejtezés és a levéltárak gyarapítása és rendezése.

1. Експертиза цінності документів. Завдання, принципи, категорії.
2. Діяльність експертних комісій.
3. Перелік документів.
4. Комплектування державного архіву.
5. Державна реєстрація документів НАФ.

Література:

1. Сельченкова С. В. Експертиза цінності управлінських документів: історія, теорія, методика : науково-методичний посібник / С. В. Сельченкова, К. Т. Селіверстова ; Укрдержархів, УНДІАСД. – К. ; Рівне, 2011.
2. Селіверстова К. Експертиза цінності документів: уточнення поняття та його змісту / К.Селіверстова // Студії з архів. справи та документознавства. – К., 2009. – Т. 17. с. 73-82.
3. Жумер В. Важнейшие аспекты экспертизы ценности документов: анализ международного опыта (1950-1990-е годы) // Отечественные архивы. – 2004. – No4. – с. 3-17.
4. Архівістика: Термінологічний словник / Авт.-упорядн.: К. Є. Новохатський, К.Т. Селіверстовата ін. – К., 1998. – 106 с.

Тéма: 9

Комплектування архівних фондів. / A levéltári fondok rendezése (készletezése-összegyűjtése).

1. Етапи комплектування архівів:
  - а) визначення джерел комплектування архіву відповідно до його профілю;

- б) визначення складу документів, що підлягають прийманню;
- в) приймання документів на зберігання.
- 2. Приймання документів НАФ від державних установ.
- 3. Робота державного архіву з джерелами його комплектування.

Література:

1. Архівознавство : підручник для студентів іст. ф-тів вищ. навч. закл. України / за заг. ред. Я.С. Калакури та І. Б. Матяш. – К. : КМ Академія, 2002. – С. 163-169, 171-179.
2. Експертиза цінності документів архівної україніки з метою внесення до складу Національного архівного фонду : методичні рекомендації / Держкомархів України, УНДІАСД ; укл. Селіверстова К. Т., Ковтун М. В. – К., 2008. – 23 с.
3. Застосування принципів і критеріїв експертизи цінності документів на сучасному етапі : метод. рекомендації / Державний комітет архівів України, Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства (УНДІАСД) ; уклад. : К. Т. Селіверстова (керівник теми), Л. В. Андрієвська, М. В. Ковтун, Н. М. Христова. – К., 2009. – 39 с.
4. Купченко В. Комплектування державних архівних установ як предмет історіографічних досліджень [Електронний ресурс] / Віра Купченко // Архіви України. – 2008. – Вип. 1-2(260). – Режим доступу : http://www.archives.gov.ua/Publicat/AU/AU_1_2_2008/180-193.pdf.
5. Методика віднесення документів Національного архівного фонду до унікальних [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.archives.gov.ua/Law-base/Regulations/2008-34-m.pdf>.
6. Методика грошової оцінки документів Національного архівного фонду [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.archives.gov.ua/Law-base/Regulations/2005-34-683-m.php>.
7. Основні правила роботи державних архівів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.archives.gov.ua/Law-base/Regulations/2004-02-3-pr.pdf>.
8. Про Національний архівний фонд та архівні установи : закон України від 13 грудня 2001 р. № 2888-III (із змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3814-12>.

Тема: 10

Архівне описування та обліково-пошукові засоби архівів. /Leváltári iratleírás, nyilvántartási kutatási eszközök.

1. Функції обліку архівних документів: контрольна, регуляторна.
2. Заголовок справи – найважливіший елемент описування.
3. Методологічні принципи описування архівних документів.
4. Предмет аналізу архівного описування.
5. Багаторівневе описування.
6. Система структурування інформації.
7. Основні облікові документи.

Література:

1. Архівознавство : підручник для студентів іст. ф-тів вищ. навч. закл. України / за заг. ред. Я.С. Калакури та І. Б. Матяш. – К. : КМ Академія, 2002. – С. 181-218.
2. Драгомірова Л. Українські дескриптивні стандарти: стратегія і тактика впровадження / Лариса Драгомірова // Студії з архівної справи та документознавства. – 2005. – Т.13. – С. 14-87.
3. Загальний міжнародний стандарт архівного описування: Українська версія. ISAD(G): General International Standard Archival Description, Second edition [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.archives.gov.ua/Law-base/Standards/1999_ISAD_G.pdf.
4. Національний архівний фонд України: засоби інтелектуального доступу до документів. Довідник / Держкомархів України. – К., 2002. – 168 с.
5. Методичні рекомендації щодо застосування ДСТУ 4331:2004 "Правила описування архівних документів" / Держкомархів України, УНДІАСД ; упоряд. Н. М. Христова. – К., 2008. – 52 с.
6. Основні правила роботи державних архівів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.archives.gov.ua/Law-base/Regulations/2004-02-3-pr.pdf>.

7. Про Національний архівний фонд та архівні установи : закон України від 13 грудня 2001 р. № 2888-III (із змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3814-12>.
8. Сібіль К. Міжнародні дескриптивні стандарти ISAD(G) та ISAAR(CPF) у формуванні загального інформаційного простору / Клер Сібіль // Студії з архівної справи та документознавства. – 2005. – Т.13. – С. 88-103.
9. Хрестоматія з архівознавства : навч. посіб. для студ. іст. спец. вищ. навч. закл. / упоряд. : Г.В. Боряк та ін. – К. : КМ Академія, 2003. – С. 269-313.
10. Христова Н. Архівне описування: історія та аспекти подальшого розвитку [Електронний ресурс] / Наталія Христова // Архіви України. – 2009. – Вип. 3-4(264). – Режим доступу : http://www.archives.gov.ua/Publicat/AU/AU_3_4_2009/21-27.pdf.

Тема: 11

Забезпечення збереженості документів. /Az iratok megőrzésének biztosítása.

1. Групи документів залежно від їх матеріальної основи.
2. Організація зберігання як комплекс робіт для забезпечення збереженості документів Національного архівного фонду.
3. Технології зберігання архівних документів. Температурно-вологісний, світловий, санітарно-гігієнічний та охоронний режими зберігання документів.
4. Забезпечення фізико-хімічної збереженості архівних документів.
5. Перевірка наявності та [стану](#) справ.
6. Створення страхового фонду особливо цінних документів і фонду користування.

Література:

1. Основні правила роботи архівів організацій. Схвалені рішенням Колегії Росархіву від 06.02.2002 р. - М.: ВНИИДАД, 2002.
2. Банасюкевич В.Д. Актуальні наукові проблеми забезпечення збереженості архівних документів // Вітчизняні архіви. -2001. - № 2
3. Уряд обговорює питання збереження і використання архівів // Вітчизняні архіви. - 2001 .- № 4
4. Попова О.М. Забезпечення збереження документів архівного фонду РФ в сучасному законодавстві Російської Федерації і її суб'єктів // Вісник архівіста. - 2000 .- № 1.
5. Привалов В.Ф. Забезпечення збереження документальної спадщини в сучасних умовах // Вітчизняні архіви. - 1999. - № 2.

Тема: 12

Інформатизація та використання електронних ресурсів в архівній справі. /Digitalizálás és a számítógépes lehetőségek felhasználása a levéltárakban.

1. Інформатизація як комплексна система організаційних, науково-методичних і технологічних заходів. Головні завдання інформатизації.
2. Об'єкти комп'ютеризації. Складові інформатизації архівної справи.
3. Типи даних та інформаційних систем.
4. Рівні репрезентації архівних ресурсів в Інтернеті.

Література:

1. Зарубіжні архіви та зарубіжна архівна україніка // Архівознавство: Підручник для студентів вищих навчальних закладів України. - К., 1998. - С. 105-130.
2. Див.: збірник статей і науково-методичних матеріалів: Національна архівна інформаційна система "Архівна та рукописна Україніка" і комп'ютеризація архівної справи в Україні: Зб. наук. праць. - К., 1996.
3. Дубровіна Л., Сохань О. Національна архівна інформаційна система: Структура даних. Матеріали для обговорення. - К., 1994.
4. Дубровіна Л., Гальченко О. Кодикографія української та східнослов'янської рукописної книги і кодикологічна модель структури формалізованого опису рукопису. - К., 1992.
5. Більш детальну інформацію про цей етап розробки національної архівної інформаційної системи представлено на Web-сайті Держкомархіву (Національна архівна інформаційна система "Архівна та рукописна україніка" (1991 - 1996)).

6. Боряк Г. В. Національна архівна спадщина України та Державний реєстр "Археографічна українська": Архівні документальні ресурси та науково-інформаційні системи. - К., 1995.
7. Дубровіна Л. А. Основні положення концепції комп'ютеризації архівної справи в Україні // Студії з архівної справи та документознавства. - 1998. - Том 3. - С. 6 - 17.
8. Боряк Г. В. Проект комп'ютерного довідника "Археобібліобаз" як складова "Архівної та рукописної України" // Національна архівна інформаційна система "Архівна та рукописна Україна"... - С. 189-192.
9. Детальніше див. розділ "[Інформатизація архівної справи](#)" (Вісник Державного комітету архівів України. - 2001. - № 1 (5). - С. 90-105; 2001. - № 2-3 (6-7). - С. 91-93, 199-203).
10. Див.: [Анотовані реєстри описів фондів державних архівів. Рекомендації до укладання анотованого реєстру описів.](#)

Тема: 13

Використання архівних документів, та науково-дослідна та методична робота. /A levéltári iratok felhasználása, kutatói és módszertani munka.

1. Організація користування документами.
2. Основні напрями і форми використання архівної інформації.
3. Хронологічний, географічний, ієрархічний, галузевий, адресний принципи.
4. Класифікація потреб і споживачів архівної інформації.
5. Науково-дослідна робота як один з основних напрямів діяльності державних архівів. Основні напрями та форми науково-дослідної роботи архівних установ.
6. Теоретичні та прикладні дослідження. Організація наукових досліджень.
7. Етапи проведення наукових досліджень: 1) передпроектне обстеження; 2) розроблення та затвердження організаційно-методичних документів з теми; 3) виявлення, аналіз, узагальнення матеріалів, формування наукових висновків; 4) обговорення, рецензування та експериментальне впровадження результатів; 5) доопрацювання за результатами рецензування або експериментального впровадження; 6) оформлення підсумкових документів.
8. Завдання, зміст і форми методичної роботи в архівних установах. Види методичних посібників.

Література:

1. Гика В. Завдання, зміст і форми методичної роботи в архівних установах // Археографія. Археологія. Джерелознавство. - Вип. 4. - С. 324-328.
2. Матяш І. Архівна наука і освіта в Україні 1920-1930-х років. - К., 2000.
3. Науково-дослідна і методична робота державних архівів СРСР // Архіви України. - 1988. - № 6.
4. Основні положення організації науково-дослідної та методичної роботи в державних архівних установах України / Держкомархів України; УНДІАСД. - К., 2001. - 52 с.
5. Основні правила роботи державних архівів України / За заг. ред. Л. О. Драгомірової, К. Є. Новохатського. - К., 2004. - 308 с.
6. Виконання державними архівами України генеалогічних запитів : метод. рекомендації / Держкомархів України, УНДІАСД ; упоряд. Н. М. Христова. - К., 2006. - 17, [3] с.
7. Калакура Я. С. Психолого-педагогічні засади архівного менеджменту [Електронний ресурс] / Я. С. Калакура // Архіви України. - 2011. - Вип. 1(272). - Режим доступу : http://www.archives.gov.ua/Publicat/AU/AU_1_2011/4.pdf.

Тема: 14

Початок архівної справи на Закарпатті. /A levéltárszervezés kezdetei Ung, Bereg, Ugocsa, Máramaros megyékben, a mai Kárpátalja területén.

1. Історія ужанського комітатського архіву. /Az Ung megyei levéltár története./
2. Історія ужанського комітатського архіву. /A Bereg megyei levéltár története.
3. Історія ужанського комітатського архіву. /Az Ugocsa megyei levéltár története.
4. Історія ужанського комітатського архіву. /A Máramaros megyei levéltár története.
5. Релігійні архіви на території Закарпаття. /Egyházi levéltárak története.

6. Приватни архіви на території Закарпаття. /Magánlevéltárak története.

Література:

8. Nikolaus Radványi: Die Archive in der Podkarpatska Rus. Uzhorod. 1922.
9. Місюра В.П.: До історії архівів і архівної справи на Закарпатті. УжНУ. Доповіді та повідомлення. № 2. Серія історична, 1958.
10. Csatáry György: Levéltári kalászatok. Ungvár-Budapest, 1993. с. 5-9.
11. Я.І.Штернберг. і співробітники архіву. Упорядник. Державний архів Закарпатської області. Рекламно-інформаційний проспект. Ужгород, 1995.
12. Kutassy Pona: Váry László okmánykollekciója. Kárpáti Kalendárium 1996.
13. Bereg Vármegye főispánjának iratai 1342 ü 18öö. Szerk. Henzsel Ágota. Nyíregyháza 1998.
14. Делеган М.В.: Архівна справа на Закарпатті у 1945 – 1991 роках. Нариси історії Закарпаття. Том. III. Ужгород, 2003.
8. *Архівознавство: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Я.С. Калакура (гол. ред.). - К., 1998.*
9. *Делеган М.В. До питання про історію архівної справи на Закарпатті // Українське архівознавство: історія, сучасний стан і перспективи. - Ч. 1. - К., 1997.*
10. *Корнева И.И, Тальман Е.М., Эпштейн Д.М. История археографии в дореволюционной России / Под ред. М.С. Селезнева. - М., 1969.*
11. *Мітюков О.Г. Архіви України: від найдавніших часів до початку ХХ ст. // Історія України. - 1998. - № 13.*
12. *Нариси історії архівної справи в Україні: Посібник / За загальною редакцією І.Б. Матяш та К.І. Климової. - К., 2002.*

Тема: 15

Реорганізація архівної справи на Закарпатті під час Чехословаччини. /A levéltárak átszervezése Podkarpatszka Ruszban.

1. Реорганізація архівів Закарпаття. / Levéltári rendszer átszervezése.
2. Збір документів державних установ. /Iratgyűjtés Kárpátalja területén.
3. Систематизація архівних матеріалів. /Iratrendezés kísérletek.
4. Проблема розміщення архіву. /A levéltári anyagok tárolásának problémája.
5. Діяльність головного архівіста Підкарпатської Русі, Міклоша Радвані. /Podkarpatszka Rusz főlevéltárosának, Radványi Miklósnak a tevékenysége.

Література:

1. Перелік фондів Державного Архіву Закарпатської області України. Др. Делеган, Др. Віорел Чубота, Др. Ірина-Люба Горват. Сату Маре – Ужгород, 2004.
2. Delehan Mihajlo-Kutassy Pona: A Kárpátaljai Területi Állami Levéltár beregszászi osztályának magyar provenienciájú fondjai és leírási egységei 1919-ig és 1938-1945 között. Budapest, 2009.
3. Архівознавство: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Я.С. Калакура (гол. ред.). - К., 1998.
4. Делеган М.В.: Архівна справа на Закарпатті у 1945 – 1991 роках. Нариси історії Закарпаття. Том. III. Ужгород, 2003.
5. *Мітюков О.Г. Архіви України: від найдавніших часів до початку ХХ ст. // Історія України. - 1998. - № 13.*
6. *Михайло Місюк Олена Куташи, Анований перелік описів фондів угорського походження берегівського підрозділу Державного архіву Закарпатської області до 1918/1919 рр. – та за 1938–1944/1945 рр. Будапешт, 2014.*

Тема: 16

Архівна справа в Радянському Союзі. /A szovjet levéltárügy Kárpátalján.

1. A levéltári anyagok államosítása.
2. A levéltárak központosítása, Kárpátalja Történelmi Levéltár 1946-ig.

3. Kárpátaljai Területi Állami Levéltár létrehozása.
4. A magánlevéltárak konfiszkációja.
5. Az egyházi levéltári anyag konfiszkációja.
6. Az iratok restaurációja.

Література:

1. Місюра В. П. До історії архівів і архівної справи на Закарпатті // Ужгородський державний університет. Доповіді та повідомлення. № 2. Серія історична, 1958.
2. Делеган М. В. Архівна справа на Закарпатті у 1945 - 1991 роках // Нариси історії Закарпаття. Том III (1945 - 1991)., Ужгород 2003.
3. Делеган М. В. До питання про історію архівної справи на Закарпатті // Українське архівознавство: історія, сучасний стан та перспективи. Наук. доп. Всеукр. конф. (Київ, 19 - 20 листопада 1996 р.): У 2 ч. - К., 1997. - Ч. I.
4. Делеган Михайло. Скарби культури чи макулатура? // Карпатський край. - 1997, січень - травень. - № 1 - 5. - С. 55 - 58.
5. Csátáry György: Levéltári kalászatok. Ungvár-Budapest, 1993. c. 5-9.

Тема: 17

Визначні архівісти краю./ Jeles levéltárosok.

1. Schemberger Ferenc
2. Váry László, Polónyi Imre, Szentimrey Tamás, Gazella János, László Mihály
3. Gálócsy Zoltán, Tar Zoltán, Horváth János,
4. Radványi Miklós
5. Bekény István, Jaross Andor.
6. Szlávik Sándor, Regős László, Kutassy Ilona.

Література:

1. Nikolaus Radványi: Die Archive in der Podkarpatska Rus. Uzhorod. 1922.
2. Csátáry György: Levéltári kalászatok. Ungvár-Budapest, 1993. c. 5-9.
3. Я.І.Штернберг. і співробітники архіву. Упорядник. Державний архів Закарпатської області. Рекламно-інформаційний проспект. Ужгород, 1995.
4. Kutassy Ilona: Váry László okmánykollekciója. Kárpáti Kalendárium 1996.
5. Делеган М.В.: Архівна справа на Закарпатті у 1945 – 1991 роках. Нариси історії Закарпаття. Том. III. Ужгород, 2003.
6. *Архівознавство: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Я.С. Калакура (гол. ред.). - К., 1998.*
7. *Делеган М.В. До питання про історію архівної справи на Закарпатті // Українське архівознавство: історія, сучасний стан і перспективи. - Ч. I. - К., 1997.*
8. *Нариси історії архівної справи в Україні: Посібник / За загальною редакцією І.Б. Матяш та К.І. Климової. - К., 2002.*

Тема: 18

Науково-дослідна та методична робота архівних установ./ Tudományos-kutató és módszertani munka a levéltárban.

1. Utasítások és módszertani-mutatók az iratanyag feldolgozásához.
2. A fondok rendszerezésének módszerei.
3. Család- és település történetírás.
4. Kiállítások szervezésének módszerei.
5. Okmánytárak összeállításának a gyakorlata.

Література:

1. Делеган М. В. Архівна справа на Закарпатті у 1945 - 1991 роках // Нариси історії Закарпаття. Том III (1945 - 1991)., Ужгород 2003.
2. Делеган М. В. До питання про історію архівної справи на Закарпатті // Українське архівознавство: історія, сучасний стан та перспективи. Наук. доп. Всеукр. конф. (Київ, 19 - 20 листопада 1996 р.): У 2 ч. - К., 1997. - Ч. I.

3. Делеган Михайло. Скарби культури чи макулатура? // Карпатський край. - 1997, січень - травень. - № 1 - 5. - С. 55 - 58.

4. Csatáry György: Levéltári kalászatok. Ungvár-Budapest, 1993. с. 5-9.

5. Архівознавство: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Я.С. Калакура (гол. ред.). - К., 1998.

Тема: 19

Архівна справа в незалежній Україні 1991-2013 рр. / Levéltárügy a független Ukrajnában.

1. Levéltári törvények, rendeletek, utasítások.

2. Iratrendezés, selejtezés.

3. Iratrestauráció.

4. Biztonsági fondok létrehozása. Digitalizálás.

5. Kiadói tevékenység.

Література:

1. Я.І.Штернберг. і співробітники архіву. Упорядник. Державний архів Закарпатської області. Рекламно-інформаційний проспект. Ужгород, 1995.

2. Kutassy Pona: Váry László okmánykollekciója. Kárpáti Kalendárium 1996.

3. Делеган М.В.: Архівна справа на Закарпатті у 1945 – 1991 роках. Нариси історії Закарпаття. Том. III. Ужгород, 2003.

4. Архівознавство: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Я.С. Калакура (гол. ред.). - К., 1998.

5. Делеган М.В. До питання про історію архівної справи на Закарпатті // Українське архівознавство: історія, сучасний стан і перспективи. - Ч. 1. - К., 1997.

6. Корнева И.И., Тальман Е.М., Эпштейн Д.М. История археографии в дореволюционной России / Под ред. М.С. Селезнева. - М., 1969.

7. Мітюков О.Г. Архіви України: від найдавніших часів до початку ХХ ст. // Історія України. - 1998. - № 13.

8. Нариси історії архівної справи в Україні: Посібник / За загальною редакцією І.Б. Матяш та К.І. Климової. - К., 2002.

Тема: 20

Організація роботи архівів. / A levéltári munka szervezése.

1. Управління архівом.

2. Планування роботи архіву

3. Облік праці, контроль за роботою і звітність

4. Організація праці в архіві

5. Відповідальність працівників архіву за порушення Основних правил.

Література:

1. Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення понять : ДСТУ 2732: – К. 2004. : Держспоживстандарт України, 2005.

2. Правила роботи архівних установ України. – К., 2013.

3. Правила організації діловодства та архівного зберігання документів у державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, установах і організаціях. – К., 2015.

4. Боряк Г., Новохатський К. Модерне архівне законодавство України: від тоталітарної спадщини до демократичних стандартів // Архіви України. – 2003. – № 4–6. – С. 4–10.

5. Білушак Т. М. Менеджмент архівної діяльності. Навчальний посібник. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017.

Додаток 3 / 3. számú melléklet

**Методичні вказівки до контрольних робіт з дисципліни / Módszertani útmutató ellenőrző
dolgozatokhoz**

Архівознавство / Levéltártan

Тема 1

Архіви України в контексті проектів архівних реформ у Росії XIX- початку XX ст. /Ukrajnai levéltárak az oroszországi levéltári reformok tükrében a XIX. sz. végén XX. sz. elején.

План

1. Спроби реорганізації архівної справи в Російській імперії у XIX ст. Основні проекти архівних реформ.
2. Організація та діяльність губернських учених архівних комісій.
3. Література: : [5—10]; [16]; [17].

Тема 2.

Архіви та архівна справа доби визвольних змагань і відновлення української держави (1917–1921 pp.) Levéltárak és a levéltárügy az ukrajnai államiság megújítása idején. (1917-1921)

План

1. Основні напрями архівного будівництва за часів Центральної Ради.
2. Архіви України за правління уряду П. Скоропадського. Проект архівної реформи.
3. Архівна справа за часів Директорії УНР. Занепад автономії України. Література: [5—10]; [16]; [17].

Тема 3.

Архівне будівництво в Україні за часів радянської влади (1920–1939 рр.) / A levéltárak szervezése és kiépítése a szovjet korszak elején. (1920–1939)

План

1. Централізація управління архівною справою.
2. Зміцнення командно-адміністративної системи управління архівами та їх підпорядкування НКВС.
3. Формування системи партійних архівів в Україні. Література: [5-10]; [16]; [17].

Тема 4.

Архівне будівництво в УРСР 1945–1991 рр. / A levéltárak szervezése és kiépítése a II. világháború után.

План

1. Наслідки Другої світової війни для архівів УРСР.
  2. Розбудова мережі архівних установ та підготовка кадрів архівістів в післявоєнну добу.
  3. Удосконалення науково-довідкового апарату архівів та розроблення проблем архівного описування.
  4. Археографічна діяльність архівних установ. Видання журналу «Архіви України».
  5. Інтеграція України в міжнародну архівну систему.
- Література: [5—10]; [16]; [17].

Тема 5.

Розвиток архівної справи в незалежній Україні (1991–2012) / A levéltárügy fejlődése a független Ukrajnában.

План

1. Основні напрями архівного будівництва.
  2. Архівна наука і освіта в Україні в період незалежності.
  3. Видавнича діяльність архівних установ.
  4. Створення та діяльність Співки архівістів України (САУ).
  5. Українські архіви на міжнародній арені.
- Література: [1—11]; [16—17].

Тема 6.

Національний архівний фонд України. Його склад, структура та правові засади. /Ukrajnai NAF (НАФ). Tartalma, rendszer és jogi alapjai.

План

1. Поняття національного архівного фонду (НАФ). НАФ України та його склад.
2. Структура НАФ України.
3. Право власності на документи НАФ.
4. Закон України «Про Національний архівний фонд і архівні установи». Література: [1, 2]; [5—7]; [9—11]; [17].

Тема 7.

Зарубіжна архівна україніка. /Határontóli ukrainisztika.

План

1. Поняття «зарубіжна україніка» та її склад.
2. Український комплекс та його характеристика.
3. Зарубіжний комплекс та його склад.
4. Проблема повернення та опрацювання архівної україніки.
5. Українські архівні центри за кордоном.

Література: [5—10]; [12]; [15]; [17].

Тема 8.

Архівне описування. /Levéltári iratleírás.

План

1. Архівне описування: поняття та види.
2. Принципи та методи архівного описування.
3. Описова стаття як результат описування.

Література: [4]; [6]; [7]; [9]; [10]; [17].

Тема 9.

Забезпечення збереженості архівних документів. /A levéltári iratok állományvédelme.

План

1. Особливості матеріальної основи документів та способів фіксації інформації.
2. Поняття про природне старіння документів.
3. Основні технології зберігання документів в державних архівах.
4. Консерваційно-профілактична та реставраційна обробка документів. Література: [5—7]; [9, 10]; [12]; [14]; [15]; [17].

Тема 10.

Інформатизація архівної справи. /A levéltárügy informatizálásának formái.

План

1. Інформатизація архівної справи: поняття, мета, завдання.
2. Основні шляхи інформатизації архівної справи: світовий досвід.
3. Стан, завдання та перспективи інформатизації архівної справи в Україні. Література: [5—7]; [9, 10]; [12—15]; [17]

Тема 11.

Використання архівної інформації, архівна евристика та маркетинг. / A levéltári információ felhasználása, levéltári kutatások és marketing.

План

1. Потреби в архівній інформації та групи її споживачів.
  2. Основні напрями та форми використання архівної інформації.
  3. Архівна евристика. Архівний маркетинг.
- Література: [5—7]; [9, 10]; [12]; [14]; [15], [17].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Про Національний архівний фонд і архівні установи: Закон України від 29 грудня 1993 р. № 3814 / Відомості ВР України. – 1994. – № 39. – С. 43.
2. Про Національний архівний фонд і архівні установи: Закон України від 13 грудня 2001р. / Відомості ВР України. – 2002. – № 11. – С. 81.
3. Про інформацію: Закон України від 02 жовтня 1992 р. № 2657-ХІІ / Відомості ВР України. – 1992. – № 48. – С. 40.
4. Діловодство та архівна справа. Терміни та визначення: ДСТУ 2 732-94. – Введ. 01.07.95. – К. : Держстандарт України, 1994. – 33 с.
5. Архівознавство : підруч. / Г. В. Боряк, Л. А. Дубровіна, Я. С. Калакура [та ін.]; за ред. Я. С. Калакури. – К. : КМ Академія, 1998. – 314 с.
6. Архівознавство: підруч. / Г. В. Боряк, Л. А. Дубровіна, Я. С. Калакура [та ін.]; за ред. Я. С. Калакури та І. Матяш. – Вид. 2-ге, виправл. і доп. – К. : КМ Академія, 2002. – 353 с.
7. Архівознавство: підруч. / Я. С. Калакура, І. Б. Матяш. – Вид. 2-ге, виправл. і доп. – К. : КМ Академія, 2010. – 356 с.
8. Нариси історії архівної справи в Україні: / С. В. Абросимова, В. В. Бездрабко, В. В. Болдирев [та ін.]; за ред. І. Матяш та К. Климової. – К. : КМ Академія, 2002. – 609 с.

9. Трач Ю. В. Архівознавство: навч. посіб. для дистанційного навчання / Ю. В. Трач. – К. : У-т «Україна», 2010. – 362 с.
10. Хрестоматія з архівознавства: / Упор. Г. В. Боряк, І. Б. Матяш, Р. Я. Пиріг. – К. : КМ Академія, 2003. – 407 с. Додатковий
11. Архівні установи України. Довідник. Т. 1: Державні архіви: / Держком- архів України, УНДІАСД; редкол. : Г. В. Боряк, І. Б. Матяш, Г. В. Папакін. – 2-е вид., доп. – К. : 2005. – 692 с.
12. Дуйчев К. Лекции по архивистике / К. Дуйчев. – София : «Св. Климент Орхидски», 1993. – 355 с.
13. Захарченко Т. М. Застосування ЕОМ у роботі державних архівів України / Т. М. Захарченко // Архіви України, 1996. – № 4-6. – Ст. 37–47.
14. Крайская З. В. Архивоведение: учебн. для средн. спец. уч. заведений / З. В. Крайская, Є. В. Челлини. – М. : Норма, 1996. – 224 с.
15. Старостин Е. В. Зарубежное архивоведение: проблемы истории, теории и методологии / Е. В. Старостин. – М. : Русский мир, 1997. – 330 с.
16. Українські архівісти (XIX–XX ст.): Біобліографічний довідник. Упор. І.Б. Матяш, С. Л. Зворський, Л. Ф. Приходько [та ін.]. – К. : Держкомархів України, УНДІАСД, 2007. – 750 с.
17. Українська архівна енциклопедія: під ред. І. Б. Матяш, І. Н. Войцеховська, Л. А. Дубровіна / Держкомархів України, 2008, УНДІАСД, 2008. – К. : 2008. – 880 с.